

Julen CARMONA RODANES

LEHEN HEZKUNTZAKO IKASLEEN ETORKIZUNAREN IRUDIKAPENA: HURBILPEN BAT

LA IDEA DE FUTURO EN EL
ALUMNADO DE EDUCACIÓN
PRIMARIA: UNA
APROXIMACIÓN

GBL/TFG 2016

Lehen Hezkuntzako Irakasle Gradua
Grado en Maestro en Educación Primaria

Gradu Bukaerako Lana
Trabajo Fin de Grado

**LEHEN HEZKUNTZAKO IKASLEEN
ETORKIZUNAREN IRUDIKAPENA: HURBILPEN
BAT**

**LA IDEA DE FUTURO EN EL ALUMNADO DE
EDUCACIÓN PRIMARIA: UNA APROXIMACIÓN**

Julen CARMONA RODANES

GIZA ETA GIZARTE ZIENTZIEN FAKULTATEA
FACULTAD DE CIENCIAS HUMANAS Y SOCIALES

NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOA
UNIVERSIDAD PÚBLICA DE NAVARRA

Ikaslea / Estudiante

Julen CARMONA RODANES

Izenburua / Título

Lehen Hezkuntzako ikasleen etorkizunaren irudikapena: hurbilpen bat / La idea de futuro en el alumnado de Educación Primaria: una aproximación.

Gradu / Grado

Lehen Hezkuntzako Irakasleen Gradua / Grado en Maestro en Educación Primaria

Ikastegia / Centro

Giza eta Gizarte Zientzien Fakultatea / Facultad de Ciencias Humanas y Sociales
Nafarroako Unibertsitate Publikoa / Universidad Pública de Navarra

Zuzendaria / Directora

Zuriñe SAINZ PASCUAL

Saila / Departamento

Geografia eta Historia / Geografía e Historia

Ikasturte akademikoa / Curso académico

2015/2016

Seihilekoa / Semestre

Udaberrikoa / Primavera

Hitzaurrea

2007ko urriaren 29ko 1393/2007 Errege Dekretua, 2010eko 861/2010 Errege Dekretuak aldatuak, Gradu ikasketa ofizialei buruzko bere III. kapituluan hau ezartzen du: “ikasketa horien bukaeran, ikasleek Gradu Amaierako Lan bat egin eta defendatu behar dute [...] Gradu Amaierako Lanak 6 eta 30 kreditu artean edukiko ditu, ikasketa planaren amaieran egin behar da, eta tituluarekin lotutako gaitasunak eskuratu eta ebaluatu behar ditu”.

Nafarroako Unibertsitate Publikoaren Haur Hezkuntzako Irakaslearen Graduak, ANECAk egiaztatutako tituluaren txostenaren arabera, 12 ECTSko edukia dauka. Abenduaren 27ko ECI/3857/2007 Aginduak, Haur Hezkuntzako irakasle lanetan aritzeko gaitzen duten unibertsitateko titulu ofizialak egiaztatzeko baldintzak ezartzen dituenak arautzen du titulu hau; era subsidiarioan, Unibertsitatearen Gobernu Kontseiluak, 2013ko martxoaren 12ko bileran onetsitako Gradu Amaierako Lanen arautegia aplikatzen da.

ECI/3857/2007 Aginduaren arabera, Haur Hezkuntzako Irakaslearen ikasketa-plan guztiak hiru modulutan egituratzen dira: lehena, oinarrizko prestakuntzaz arduratzen da, eduki sozio-psiko-pedagogikoak garatzeko; bigarrena, didaktikoa eta diziplinakoa da, eta diziplinen didaktika biltzen du; azkenik, Practicum daukagu, zeinean graduako ikasleek eskola praktiketan lortu behar dituzten gaitasunak deskribatzen baitira. Azken modulu honetan dago Gradu Amaierako Lana, irakaskuntza guztien bidez lortutako gaitasun guztiak islatu behar dituen. Azkenik, ECI/3857/2007 Aginduak ez duenez zehazten gradua lortzeko beharrezkoak diren 240 ECTSak nola banatu behar diren, unibertsitateek ahalmena daukate kreditu kopuru bat zehazteko, aukerako irakasgaiak ezarriz, gehienetan.

Beraz, ECI/3857/2007 Agindua betez, beharrezkoa da ikasleak, Gradu Amaierako Lanean, erakus dezan gaitasunak dituela hiru moduluetan, hots, oinarrizko prestakuntzan, didaktikan eta diziplinan, eta Practicumean, horiek eskatzen baitira Haur Hezkuntzako Irakasle aritzeko gaitzen duten unibertsitateko titulu ofizial guztietan.

Lan honetan, oinarritzko prestakuntzako moduluak batez ere marko teorikoa eta ondorioak garatzeko bidea eman digu. Izan ere, gizarte zientzien didaktika diren modulu hauen ezagutzen bidez autore ezberdinetako ekarpenak bildu ditugu, ondoren lanaren bigarren atalean garatuko den praktikarekin ezagutza horiek lotzeko.

Didaktika eta diziplinako moduluak lan honetan gizarte zientzien didaktikatik aldarrikatzen ari den etorkizunaren lanketa zein nolako onurak eskaintzen dizkigun gizarte demokratikoa hezteko orduan ezagutzeko aukera ematen digu. Aldi berean, gizarte zientzien irakaskuntzarako baliagarriak diren modulu didaktikoen erabilpena ezagutzera ahalbidetzen du, eta marko teorikoan azaldu den eta praktikan aztertu diren irakasleen praktika zein iradokizunak aditzera ematea eta curriculumean duten tokia ezagutzera aukera ematen digu.

Halaber, praktikako modulua bidea eman digu inkestaren erantzunak jasotzerakoan Lehen Hezkuntzako hainbat ikasleen etorkizunaren ikuspegia aztertzeko. Hortaz, hezkuntzan etorkizunak duen lanketa nolako den ikusteko baliagarria izan zaigu.

Beste alde batetik, ECI/3857/2007 Aginduak ezartzen du, Gradua amaitzerako, ikasleek gaztelaniazko C1 maila eskuratuta behar dutela. Horregatik, hizkuntza gaitasun hau erakusteko, hizkuntza honetan idatziko dira “Esparru teorikoa”, baita hurrengo atalean aipatzen den laburpen derrigorrezkoa ere.

Laburpena

Ikaslegoak etorkizunari buruz eta etorkizuna interpretatzeko gaitasuna duen azterketa egiteko burutu da ikerketa hau. Pentsamendu historikoaren eta sozialaren hastapenak, ikaslegoaren historiarenganako elkar eragina eta pentsamendu kritikoaren garapena ahalbidetzen du. Aldi berean, espiritu kritikoa eta autonomia ere garatzeko aukera daukate, beti ere eskolan lantzen baldin bada.. Ikasleen kontzientzia historikoaren garapena etorkizuna interpretatzerakoan duen eragina neurtzeko egin dugu ikerketa hau. Hezkuntza sisteman etorkizunaren kontzeptua nola tratatzen den inguruan hausnartzeko eta denbora historikoaren inguruko ondorioak lortzeko, Lehen Hezkuntzako ikasleei inkesta bat pasatuko diegu.

Hitz gakoak: kontzientzia historikoa; prospektiba; giza kontzientzia; pentsamendu kritikoa; pentsamendu soziala; hezkuntza demokratikoa.

Resumen

El presente trabajo es una investigación de aula que trata de analizar cómo ve el alumnado de educación primaria el futuro. Los primeros pasos en su construcción del pensamiento histórico permiten que el alumnado interactúe con la historia y desarrolle el espíritu crítico, su autonomía e iniciativa ciudadana, siempre y cuando se trabaje en la escuela. Por ello, este trabajo quiere investigar el grado de desarrollo que tiene el alumnado sobre estos conceptos y cómo afecta a la hora de entender e interpretar el futuro. Para poder hacerlo, en esta investigación realizaremos una encuesta a diferentes alumnos y alumnas con el objetivo de sacar conclusiones sobre qué tipo de educación tenemos acerca del futuro y en consecuencia del tiempo histórico.

Palabras clave: conciencia histórica; prospectiva; conciencia ciudadana; pensamiento crítico; pensamiento social; educación democrática.

Abstract

This project is a classroom research that considers how to teach history for meaningful understanding and students' learning. The beginning of historical thought and public awareness as a conceptual framework and a didactic tool allows that students interact

with history and develop critical thinking, intellectual autonomy and citizens' initiatives. Therefore, this work is focused on the investigation of students' development about this concept and how it affects at the time understanding and interpreting the future. To get it in this research we will carry out a survey to different pupils with the aim to determinate which education we have about the interpretation of the future.

Keywords: Historical consciousness; futurology; public awareness; critical thinking; social thinking; democratic education.

AURKIBIDEA

Sarrera	3
1. Justifikazioa	5
2. Esparru teorikoa	7
2.1 La conciencia histórica, <i>future studies</i> y la educación para el futuro	8
2.2 La conciencia histórica y la formación de conciencia ciudadana	12
2.3 Los posibles futuros, futuro personal y futuro global.	14
2.4 Los problemas sociales y el futuro	17
2.5 El futuro y los medios de comunicación	18
2.6 A modo de síntesis:	20
3. Esparru metodologikoa	23
3.1 Etorkizunari buruzko inkesta	25
4. Emaizen analisia	31
4.1 Hurrek gizartearen etorkizunari buruz erantzun dituzten galderen emaitzak:	32
4.2 Norbanakoaren etorkizuna nolakoa den aztertzen dituzten galderen emaitzak:	40
4.3 Etorkizunaren arlo zehatzen inguruko galderekin lortutako emaitzak:	45
Emaizen ondorioak eta iradokizunak	53
Erreferentziak	57
Eranskinak	60

SARRERA

Ikerketa honetan, Lehen Hezkuntzako ikasleek etorkizunari buruz daukaten irudikapena ikertu nahi da. Hori egin ahal izateko, lan honetan zehar hainbat atal ikusiko ditugu.

Lehenik eta behin, lan honen zergatia azalduko dugu eta aldi berean bere helburua zein den . Bestetik, marko teoriko bat gauzatuko dugu, non, etorkizunari buruzko hainbat kontzeptu aztertuko ditugu lana kokatu ahal izateko eta beharrezko informazioa izateko. Horren harian, esparru metodologikoa gauzatuko dugu. Bertan, gure ikerketa egiteko zein metodo erabiliko ditugun azalduko dugu, hau da, zer ikerketa mota, ikerketa esparrua eta ikerketa tresnak. Behin hori azalduta, lortutako emaitzekin analisi bat egingo da eta modu honetan, ondorio batzuk aterako ditugu iradokizunak egin ahal izateko eta marko teorikoan ikusitakoarekin harremanetan jartzeko.

1. JUSTIFIKAZIOA

Egun, Hezkuntzan Gizarte Zientziak lantzerako orduan, denbora aldiei garrantzia desberdina ematen diegu. Denbora aldiak hiru dira: lehenaldia, orainaldia eta etorkizuna. Betidanik lehenaldiari garrantzia handia eman zaio eta historian zehar gertatutako ekintzak ikasten dituzte ikasleek. Modu honetan, orain daukagun egoera ulertzeko prozesua ematen da. Alegia, etorkizuna ez apenas lantzen ikasleekin eta horrek arazo handi bat suposatzen du, bai ikasleen etorkizunerako baita gizartearen etorkizunerako ere. Alde batetik, etorkizunari buruz jasotzen dugun irudia pesimista eta negatiboa izatea gertatu daiteke eta haurren lortu dezaketen interpretaziotan eragina izan, etorkizun posibleak eta hobeagoak baztertuz,

Arazo horretaz ohartu behar gara gizartean aldaketa emateko. Horregatik ikerketa hau haurren etorkizunaren ikuspuntuari buruzkoa izango da. Etorkizunak hezkuntzan duen garrantzia ulertu behar dugu horren eragina gizartean ikusi ahal izateko.

Gure helburua haurrek etorkizunaren inguruan dauzkaten ikuspegiak eta ideiak interpretatzea izango da. Hori egin ahal izateko inkesta bat erabiliko dugu. Era berean, ikerketan lortutako emaitzekin aterako diren ondorioekin ea etorkizuna ez lantzea benetako arazoa den ala ez ikusiko dugu. Haurrek etorkizunaren inguruan dauzkaten iritziak eta ikuspuntuak aztertu nahi ditugu. Izan ere, ikuspuntu hauek beharrezkoak dira beraien etorkizunaren irudia nolakoa den jakiteko eta gizartearen hobekuntzan jarduteko. Horrekin batera, ikasleek etorkizun hobeago bat eraikitzerako orduan zer nolako konpromiso maila daukaten behatu dezakegu. Gainera, haurrek beraien etorkizunaren interpretazioak eraikitzeke zer nolako informazio iturriak erabiltzen dituzten jakin nahi dugu. Azkenik, ikasleek iragana, oraina eta etorkizunaren arteko loturak nola egiten dituzten aztertuko dugu.

Azken batean, egungo ikasleak gizartearen etorkizuna aldatzeko aukera daukaten pertsonak dira eta horregatik etorkizunaren ideia txikitatik lantzea garrantzitsua da. Izan ere, oraina eraldatzeko jarrera kritikoa izateko etorkizunaren eraldaketa posible dela edo etorkizuna itxia ez dela ikusi beharko dute.

2. ESPARRU TEORIKOA

Para entender la función y el objetivo de este trabajo es necesario analizar y comprender varios conceptos que explicare a lo largo del marco teórico.

En este trabajo de investigación utilizaremos como base el concepto de la *conciencia histórica* y cómo a través de ella podemos llegar a trabajar la *educación para el futuro* con los alumnos. Además, hablaremos sobre la *memoria histórica* relacionándola con la *conciencia ciudadana y crítica* para así poder llegar al *pensamiento crítico y pensamiento creativo*.

Pero, antes de nada, comentaremos el contexto en el que se encuentra el concepto del futuro en la educación, más concretamente en la enseñanza de las Ciencias Sociales. El futuro es una de las tres categorías de la temporalidad humana, junto al pasado y al presente. Aun así, el futuro está abandonado en la educación y, en la enseñanza de las Ciencias Sociales apenas recibe atención. Esta situación es bastante preocupante, ya que, “en un área cuya finalidad principal debería ser la formación de la ciudadanía para comprender su mundo y su cultura, e intentar mejorar su entorno para las generaciones venideras es esencial el estudio del futuro” (C. Anguera y A. Santisteban 2015). Además, en la educación para una ciudadanía democrática, la construcción del futuro es el objetivo fundamental. En la enseñanza de las ciencias sociales en general, la finalidad más importante es el cambio social, la mejora de la sociedad, de la convivencia, la planificación de un mañana mejor. El futuro debería ser uno de los ejes sobre el que giren los conocimientos de las ciencias sociales y por eso deberíamos darle un mayor valor a la hora de trabajarlo en las aulas, es decir; debería integrarse en el curriculum de una manera más amplia e integral.

2.1 La conciencia histórica, *future studies* y la educación para el futuro

A. Santisteban y C. Anguera afirman que *la conciencia histórica* “es conciencia temporal”, es la relación que sucede entre el pasado, presente y futuro, y en esta línea, *la educación para el futuro* consiste en analizar las imágenes que la sociedad ha construido sobre el futuro para hacernos pensar en futuros alternativos o deseables. Es por ello, que debemos trabajar el futuro con los alumnos, basándonos en la conciencia histórica, para que así puedan representar o imaginar un futuro mejor en el cual actúen de manera responsable, con consecuencia y compromiso. La conciencia histórica permite el desarrollo de una competencia narrativa clave: capacita al alumnado para construir sentido histórico con el que organizar temporalmente el ámbito cultural, orientar la vida práctica y elaborar interpretaciones del mundo y de sí mismo (J. Rusen, 2007: 103-104).

Por otro lado, es importante hacer hincapié en el término de la *prospectiva*. Este concepto se basa en trabajar el futuro en la educación, uno de los objetivos en el que se fundamenta este trabajo. Básicamente, con la prospectiva se trata de imaginar o proyectar escenarios futuros posibles, denominados futuribles, y pretende ser capacidad de determinar su probabilidad, casi siempre condicionada por múltiples variables continuas o discretas, con el fin último de planificar las acciones necesarias para evitar o acelerar su ocurrencia.

En las Ciencias Sociales el futuro tiene muy poca importancia y, además, la imagen que se recibe de él, por lo general, es pesimista y negativa. “La *prospectiva* tiene como objetivo descubrir o inventar, examinar, evaluar y proponer futuros posibles y preferibles. Por lo tanto, la razón principal de su inclusión en la enseñanza es contribuir al trabajo por el bienestar del entorno y de la humanidad”. (C.Anguera y A. Santisteban, 2012) . Por esta razón, la conexión entre *conciencia histórica* y *prospectiva* es fundamental, ya que, es la manera en la que podemos llevar el concepto del futuro a las aulas.

Anteriormente he hablado sobre la *prospectiva* y ahora es momento de hablar sobre algo muy similar: *future studies*. El objetivo de los *future studies* es el estudio del futuro a partir del análisis de los problemas del presente (Bas, 1999). Para ello se utiliza la *prospectiva* donde se analizan esos problemas y se buscan soluciones a raíz de ellos.

Como bien dice J. Dator (2005) *"The future cannot be studied because the future does not exist. Futures studies does not ... pretend to study the future. It studies ideas about the future (...)"*. No sabemos cómo será el futuro, pero podemos estudiarlo a través de las ideas y las interpretaciones que hacemos teniendo en cuenta nuestro pasado y presente. Es por ello que, la *prospectiva* pretende analizar la evolución de una problemática del presente o de algún aspecto de la vida, con el objetivo de influir en los posibles cambios (A. Santisteban y C. Anguera, 2014). Muchos autores han estudiado este concepto para trabajar el futuro basado en los problemas actuales y algunos de ellos han concluido en que a partir del campo general de los estudios sobre el futuro surge la *educación para el futuro*, orientada a la enseñanza. Uno de ellos es Slaughter para quien "los alumnos deben estudiar una serie de futuros alternativos, tanto probables como preferibles. Han de comprender cuales son las trayectorias que con mayor probabilidad conducen a un mundo más justo y menos violento y qué cambios son necesarios para lograrlos" (R. Slaughter, 1988). Es decir, los alumnos tienen que ser capaces de imaginar diferentes futuros para así intentar elegir el adecuado para la mejora de la sociedad.

Por esta razón, debemos saber diferenciar entre enseñar sobre el futuro y enseñar para el futuro. En palabras de P. Whitaker (1997), en el primer caso se enseña a los alumnos que es lo que puede suceder, en el segundo se les educa para que exploten sus imágenes y sean responsables y se comprometan en la acción social, para crear un mundo más justo y sostenible. Es por ello que, la educación para el futuro es esencial para enfrentarse o anticiparse a un mundo de cambios rápidos y constantes como el actual.

Para autores como D. Hicks y C. Holden, la educación para el futuro pretende ofrecer información al alumnado sobre su mundo, y permite identificar los tipos de futuros, adquirir una visión más crítica y responsable y sobre todo, permite identificar los diferentes escenarios que se pueden dar y qué implicaciones y consecuencias tiene cada uno.

La educación para el futuro no se basa tan sólo en predecir qué pasará, sino que es necesario entender que las alternativas pueden ser posibles. Con la ayuda adecuada, los alumnos de todas las edades pueden realizar este proceso. Esto permite al alumnado trabajar futuros plurales, entender la complejidad, reconducir las dudas y miedos sobre el porvenir, entre otras capacidades (A. Santisteban y C. Anguera, 2014). Además de eso como señala R. Slaughter (2002) también nos aporta más razones: *«As futurists never tire of explaining, there is no one future. Rather there exist a very wide variety of possible, probable, and preferable ones. The whole point of exploring this array of future potential is to tease out the critical choices, strategies, and possible responses in the here-and-now and to apply these in a thousand different ways. In other words, the forward view fundamentally changes the way we operate in the here-and-now. That is essentially why the work of futures educators is vital to the well being of students, schools, and society»* (177-178). En resumen, no existe solamente un futuro y es por ello que debemos ser capaces de interpretar los diferentes caminos hacia él de una manera crítica y para ello es vital trabajar el futuro en la educación con el alumnado.

En concreto, el autor David Hicks ha analizado como los alumnos tienen la capacidad de trabajar el futuro desde pequeños: “By the age of 7-8 children are beginning to demonstrate an ‘adult’ understanding of time with the emergence of an ability to think ahead and the realisation that the future may be something to work towards as well as something to be concerned about “(D. Hicks and C. Holden, 1995; C. Holden, 2007). Los alumnos tienen las capacidades para entender que el futuro es algo de lo que preocuparse, por tanto, es necesario trabajar con ellos en la escuela. Pero para poder conseguirlo es imprescindible saber que enseñar del futuro y cómo hacerlo.

La velocidad del cambio en la sociedad actual es una coordenada importante a tener en cuenta, y requiere por parte de los agentes implicados en la educación estar abiertos a un cambio sistémico que ofrezca recursos válidos a la generación del futuro. En definitiva, es evidente que existe la necesidad de innovar para ayudar a que los jóvenes tengan perfiles adaptativos, flexibles, con iniciativa emprendedora y con seguridad en sí mismos.

2.2 La conciencia histórica y la formación de conciencia ciudadana

Antes de continuar profundizando en el tema de la *conciencia histórica* en las aulas y la relación que tiene con el *pensamiento crítico* y la *conciencia ciudadana*, voy a explicar la diferencia que hay entre la *conciencia histórica* y la *memoria histórica* para así entender la razón por la cual he elegido basar mi trabajo en la *conciencia histórica*.

Por un lado, “la *memoria histórica* es la reivindicación del pasado con todas sus consecuencias”, por otro, “la *conciencia histórica* es conciencia temporal, hace referencia a los procedimientos de pensamiento sobre la temporalidad y el cambio-continuidad.” (A. Santisteban & C. Anguera, 2014).

Según J. Rüsen (2007), mientras la *memoria histórica* se dirige al pasado como conocimiento, la *conciencia histórica*, usa procedimientos de construcción de este conocimiento. Es por ello que, la *memoria histórica* está atascada en el pasado mientras que la *conciencia histórica* analiza como la Historia puede influir en las perspectivas del futuro. Por lo tanto, la *conciencia histórica* nos ayuda a comprender el presente y a dibujar el futuro, no se queda solamente en el análisis del pasado como ocurre con la *memoria histórica* y ya que este trabajo se basa en la interpretación del futuro según los alumnos, es evidente que la *conciencia histórica* resulta más operativa que la *memoria histórica*.

La *conciencia histórica*, según J. Rüsen, (2001) se puede relacionar con la formación de una conciencia ciudadana, por qué, la historia es una aportación esencial a la educación democrática. John Dewey, padre de la idea de educación democrática, afirmó en su obra *Democracia y Educación* (Dewey, 1995) que en una democracia la educación debe cumplir dos requisitos fundamentales. Debe “fomentar en los individuos un interés personal en las relaciones sociales y en el control social”. Debe “formar hábitos espirituales que hagan posible la realización de cambios sociales sin producir desorden.”

Cuando hoy en día se habla de una educación democrática, se piensa en tres grandes propósitos que se desprenden de estos requisitos: 1) generar un interés personal por parte de los estudiantes en las relaciones sociales para que deseen alcanzar metas comunes superando diferencias de diversa índole, 2) levantar y mantener un control social basado en la persecución y el logro de tales metas y 3) desarrollar las habilidades intelectuales, morales y prácticas necesarias para llegar a acuerdos mediante procedimientos racionales sobre la base del respeto a las personas.

Así, pues, la educación democrática que incorpora los valores morales básicos de igualdad y libertad tiene como núcleos centrales, los intereses compartidos, la libertad en la interacción (de todos y todas) y la participación social. Desde el punto de vista actitudinal, los valores epistémicos que como mínimo se requieren para la viabilidad práctica de una educación democrática son veracidad, en el sentido de honestidad intelectual y disposición a reconocer errores; justificación, como capacidad de argumentar y contra-argumentar en un diálogo racional pacífico, renunciando a la violencia como método de resolución de conflictos; y actitud crítica, entendida como el mantenerse atento a los procesos, los procedimientos y sus consecuencias. Y, por último, el guardar consciencia de ellos en vistas a proteger los valores básicos comunes de igualdad y libertad, garantizar la realización de intereses y el logro de metas comunes.

Asumir la historicidad humana nos permite comprendernos como parte de un proceso progresivo en el que a partir de lo que heredamos de nuestros antepasados podemos comprender y vivir el presente para aportar elementos de construcción del futuro. Entendernos como seres históricos nos da la posibilidad de conocer mejor lo que somos y de soñar con mayores elementos lo que queremos llegar a ser sabiendo que la vida humana no inicia ni termina con nosotros. En consecuencia, la *conciencia histórica* nos permite entender el mundo en que vivimos, valorando la herencia de nuestros antepasados y apreciando los elementos de progreso y decadencia que caracterizan la realidad actual, ayudándonos a proyectar el futuro tratando de evitar cometer los mismos errores que otros antes han cometido. Es por ello que, la *educación democrática* y la *conciencia social* son necesarios para, a partir de la *conciencia crítica*, conseguir que el alumnado interiorice el concepto de *conciencia ciudadana*.

2.3 Los posibles futuros, futuro personal y futuro global.

El futuro debe formar parte de la *educación democrática*, es decir, es necesario que se trabaje el futuro dentro del ámbito de las Ciencias Sociales. Para poder trabajar el futuro tenemos que interpretar qué posibles futuros podemos encontrar. Para analizar estos aspectos del futuro es importante mencionar que hay diferentes maneras de clasificar el futuro según varios autores. En este trabajo quiero investigar las opiniones de l@s niñ@s según su visión del futuro y esta es la razón por la cual me gustaría mencionar la clasificación de futuros que hace R. Slaughter (Slaughter, 1988). Conforme a sus palabras, “en relación con los tipos de representaciones podemos observar que no existe un solo futuro, sino varios, dependiendo de la viabilidad de su realización.” Según este autor hay tres tipos de futuros: a) los futuros posibles, abarcan una gran cantidad de futuros, pero no todos ellos son deseables por nuestra parte, los futuros posibles son todas las opciones que pueden acontecer. Este tipo de futuros están presentes con mayor o menor acierto en los medios. ; b) Los futuros probables, son aquellos extraídos de los pronósticos, los basados en las tendencias, los que parece que pueden ser. Son estos los futuros que podríamos deducir a partir de la prospectiva; y c) los futuros deseables, son los que positivamente esperamos conseguir. Los podemos relacionar también con el cambio social, la intervención social y la teoría crítica en educación. Los medios de comunicación los han ignorado, la sociedad del espectáculo no favorece este tipo de imágenes. La educación para el futuro es el camino a seguir para contraponer estas imágenes a otras, así como para valorar la responsabilidad y el compromiso social que implican.

Por otro lado, las representaciones que creamos del futuro a través de imágenes colectivas se pueden formar de diferentes maneras. Según C. Anguera y A. Santisteban (2012) habría tres tipos de formación de imágenes: a) las creencias; b) las ideologías y c) la ciencia, donde encontramos la prospectiva. Además, podemos realizar interpretaciones individuales de las imágenes que llevan a colocarnos en cuatro puntos de vista diferentes: a) optimistas, toda ira a mejor; b) pesimistas, el mundo será peor; c) tecnológicas, en el futuro la tecnología tendrá mucha importancia; y d) continuista, el futuro será similar al presente. Estas representaciones y puntos de vista son claves, ya

que, en el estudio que realizaremos en el siguiente apartado del trabajo, donde se realizara una encuesta a diferentes alumnos, aparecen estas ideas a la hora de responder.

Las imágenes sobre el futuro pueden ser individuales o colectivas. Las imágenes individuales pueden ser optimistas, pesimistas, tecnificadas y continuistas (C. Anguera y A. Santisteban, 2013). En diversas investigaciones se ha demostrado que la tendencia del alumnado es imaginar el futuro personal —familia, trabajo, vivienda, etc.— de forma más optimista que el futuro nacional o global —medioambiente, conflictos, etc.—, que se imagina siempre más pesimista (A. Toffler, 1974; R. Eckersley, 2002; P.O. Brunstad, 2002; C. Anguera, 2013). Por otro lado, las imágenes colectivas se pueden diferenciar según su origen (J. Pages y A. Santisteban, 2008), así distinguimos los futuros creados desde las creencias o las religiones (escatología o apocalíptica, por ejemplo), por las ideologías (las utopías) y, en última instancia, por la ciencia (la prospectiva). Pero sea cual sea el origen: «La humanidad no puede prescindir de las visiones del futuro» (P.Francescutti, 2003:269). F.L. Polak (1961) piensa que sin estas imágenes no se pueden establecer los criterios sobre qué dirección debe tomar la sociedad o cuáles han de ser sus propósitos, por lo que podemos asegurar que tienen una gran influencia en cada época y en cada cultura. Y también piensa que el futuro está de alguna forma en el estudio del pasado.

También es muy importante saber qué vamos a enseñar del futuro y cómo hacerlo. Para poder trabajar el futuro con l@s niñ@s hemos de conocer las representaciones sociales del alumnado sobre el futuro. “Las ideas del futuro son imágenes sobre las que podemos reflexionar y debatir con nuestro alumnado” (A. Santisteban & C. Anguera, 2014). Estas ideas no son predicciones si no posibilidades que pueden ocurrir según las decisiones que tomamos. Varios autores destacan la importancia de las imágenes del futuro. Por un lado, según F. Hutchinson (1998) no escuchar ni trabajar las imágenes del futuro que tiene el alumno supone un problema y se dice mucho sobre nuestro sistema educativo y social. Por otro lado, si citamos a A. Rubin y I. Linturi (2001) remarcan la importancia de las imágenes sobre el futuro en las acciones de las personas: “They are composed of a mixture of conceptions, beliefs and desires and they affect human choices and steer

decision-making and actions (...) several of the current and future actions of a person are based on the probabilities of these images actually coming true (...) A person's orientation towards the future is based on making these mental images part of his/her reality and directing his/her actions and decision-making along the lines derived from them (269).” Es decir, existen varias concepciones, deseos y creencias que afectan al ser humano a la hora de tomar decisiones y es por ello que, debemos tenerlas en cuenta para poder crear una base que defina el futuro que queremos construir.

Por ultimo me gustaría comentar la idea que tiene Slaughter sobre las imágenes del futuro. Según el autor, en la enseñanza es necesario que estas imágenes sean tratadas, ya que, de no ser así, agentes externos como los medios de comunicación pueden llegar a manipular las ideas del alumnado. Por esta razón, es necesario hacer contraposición a las imágenes que asumimos culturalmente para dar pie a que el alumno pueda desarrollar sus propias imágenes, ideas y opiniones sobre el futuro.

2.4 Los problemas sociales y el futuro

Para poder entender bien el objetivo de este trabajo, tenemos que comprender que el futuro que queremos que el alumnado interprete tiene que estar basado en los problemas actuales de la sociedad. Es por ello que en este apartado comentaremos qué tenemos que tener en cuenta a la hora de analizar esos problemas y qué soluciones podríamos proponer.

En los puntos anteriores he analizado varios conceptos como *conciencia histórica*, *conciencia ciudadana* o *conciencia crítica*. Para poder conseguir transmitir esos conceptos a los alumnos es necesario cumplir algunos objetivos. Acorde con lo que sostienen Marta Canal, Daniel Costa y Antoni Santisteban, en primer lugar, debemos ayudar a comprender la realidad social y sus problemas. Tenemos que analizar la sociedad e interpretar cuales son los problemas que nos rodean. Además, tenemos que formar el pensamiento social para gestionar la complejidad de esta realidad y ser capaces de valorar los problemas sociales y proponer soluciones o alternativas. Y, en segundo lugar, hay que favorecer la participación para la construcción de la democracia y la mejora de la convivencia. (M. Canal y D. Costa, 2012)

Para la solución de problemas sociales necesitamos comprender la complejidad de la realidad actual para lo cual se necesita formar el pensamiento histórico y social. El pensamiento histórico se basa en la interpretación de las fuentes, la contextualización, la conciencia temporal y las capacidades para la narración u otras formas de representación de la historia (A. Santisteban, N. González-Monfort y J. Pagès, 2010; A.Santisteban, 2010). El pensamiento social, más global, se divide en pensamiento crítico y pensamiento creativo. El primero permite valorar los problemas desde el conocimiento de las variables que intervienen. El segundo permite pensar alternativas o soluciones de futuro, desde los condicionantes que se presentan. En consecuencia, debemos conocer cómo estos problemas de la sociedad son interpretados por los alumnos y alumnas.

2.5 El futuro y los medios de comunicación

Basándome en lo anteriormente comentado, es momento de hablar de la imagen del futuro que retrasmiten los medios de comunicación y de cómo ésto afecta al alumnado a la hora de construir sus propias interpretaciones.

Hoy en día los medios de comunicación tienen una importante presencia en nuestra sociedad y podemos encontrarlos en cualquier lugar, ya sea, televisión, ordenador, teléfono móvil, prensa etc. Los alumnos tienen el mismo acceso que los adultos a este tipo de información, bien porque lo ven con sus padres en casa o bien porque hacen uso de las nuevas tecnologías de forma independiente. Esto puede ser peligroso porque reciben demasiada información en muy poco tiempo y esto puede hacer que las propias imágenes e ideas del alumno se vean expuestas o contaminadas.

Como bien dicen A. Santisteban y C. Anguera, “si estas imágenes son negativas o pesimistas parece que están favoreciendo un mensaje de desánimo y de pasividad en la juventud”. Cada persona tiene su manera de interpretar las imágenes, pero tenemos que tener cuidado cuando l@s niñ@s reciben información externa porque puede afectar a su manera de ver el futuro forma negativa. Tenemos que conseguir que los alumnos intenten cambiar la sociedad a mejor teniendo en cuenta los problemas que suceden en el presente. Por consiguiente, hay que saber identificar los problemas de manera adecuada y analizar muy bien la información que recibimos de los diferentes medios de comunicación para evitar manipulaciones.

Las imágenes del futuro que nos ofrecen los medios de comunicación son en general las de un paisaje urbanizado, dominado por las máquinas y los automatismos, con poca presencia de la naturaleza. Las imágenes futuristas se relacionan muchas veces con materiales y formas extrañas difíciles de relacionar con alguna tradición estética o con alguna concepción artística conocida. Ante estas imágenes no reconocemos la continuidad de la historia ni nuestras tradiciones y nos sentimos alejados desde el presente. (A. Santisteban & C. Anguera 2013). Para R. Slaughter (1991) las imágenes del futuro juegan un papel más importante de lo que creemos en nuestras vidas. Son un referente en nuestro comportamiento ante los problemas sociales.

El mismo autor (1998) considera de vital importancia trabajar las imágenes del futuro como contraposición a las imágenes que tenemos asumidas culturalmente, ya que suelen ser limitadas y unidireccionales. Para el autor debemos pensar imágenes de futuros deseables, ya que si no son pensadas difícilmente lleguen a existir.

Para F. Hutchinson (1998) es muy importante escuchar las esperanzas y los miedos de la juventud. En la mayoría de casos los problemas y los sueños de los alumnos son marginados, lo cual nos impide conocer sus imágenes del futuro, saber de dónde provienen y trabajar con ellas.

Estas imágenes que recibe el alumnado a través de películas, documentales o reportajes pueden hacer que influya en la interpretación que tienen del futuro. Es por ello que, en esta investigación realizare una encuesta con diferentes preguntas y la creación de un dibujo en el que visualicen su futuro. De esta manera, observaremos si lo anteriormente mencionado ocurre en la mayoría de los casos.

2.6 A modo de síntesis:

El futuro es una de las tres categorías de la temporalidad humana, pero, a su vez, es la que menos se trabaja en el ámbito de la educación y las ciencias sociales. Interpretar el futuro es algo necesario para la mejora de nuestra sociedad. Es por ello, que se debería de trabajar con los alumnos más jóvenes.

Hemos visto que para trabajar el futuro han de analizarse varios conceptos claves. La *conciencia histórica* es la base para que el alumnado pueda interpretar el futuro de una manera en la que pueda mejorar el porvenir de la sociedad. A raíz de la *conciencia histórica* podremos realizar la formación de la *conciencia ciudadana*. La *conciencia ciudadana* es el pensamiento que nos debe llevar a la reflexión acerca de qué somos, qué queremos y qué necesitamos como sociedad, en virtud de ser mejores individuos para el bien del colectivo y para el nuestro. Para conseguir esto tenemos que hacer uso de la *conciencia crítica y pensamiento crítico*.

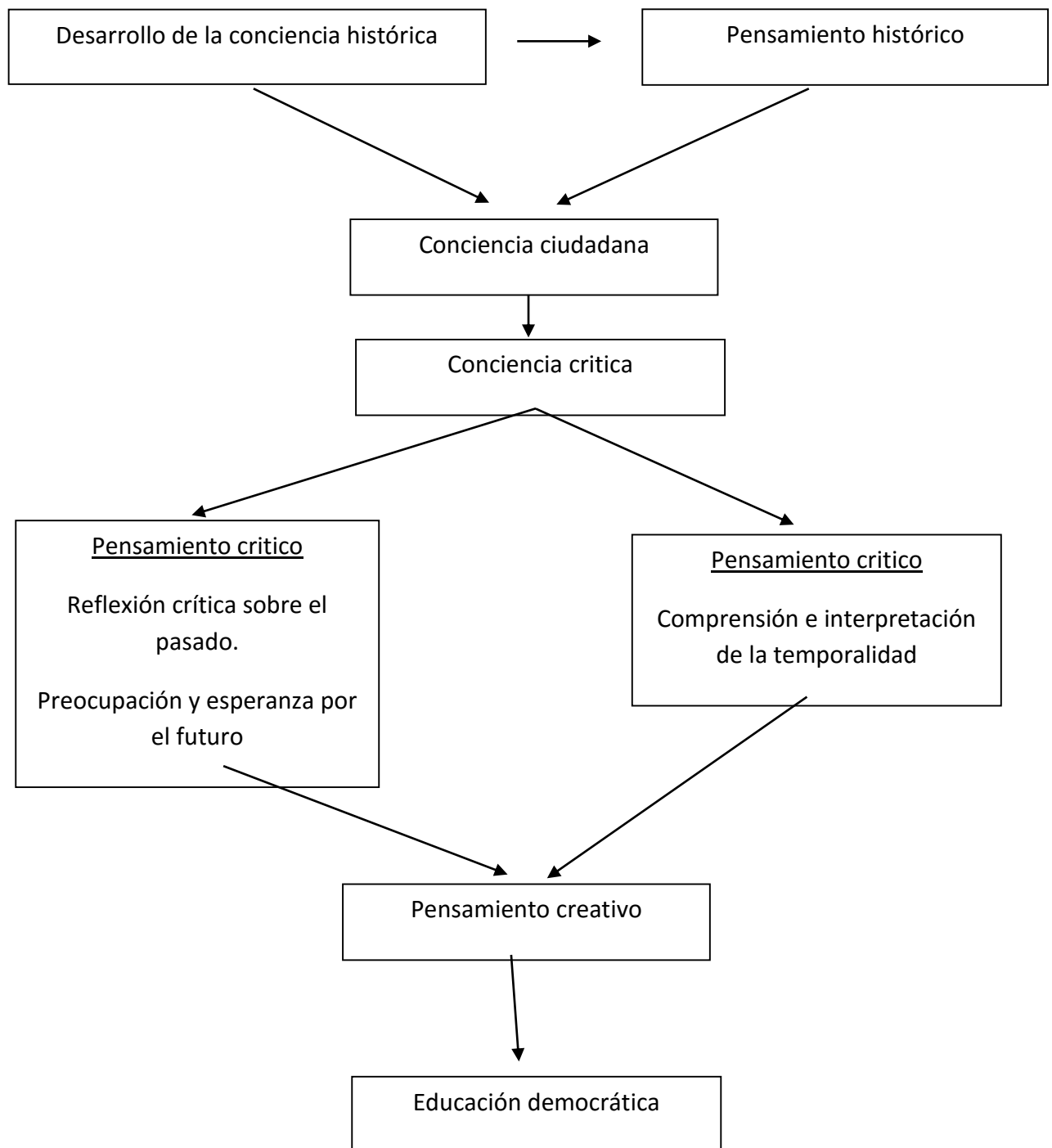
El *pensamiento crítico* permite analizar hechos, situaciones, informaciones o argumentos, establecer patrones y entender suposiciones o argumentos y hacer explícitos sesgos debajo de posiciones particulares. A través del *pensamiento crítico* podemos hacer una reflexión crítica sobre el pasado y así, provocar una preocupación y esperanza sobre el futuro.

Por otro lado, para que el alumnado pueda crear sus imágenes e interpretaciones del futuro es necesario el *pensamiento creativo*. El *pensamiento creativo* emplea procesos básicos de pensamiento para innovar, inventar, crear, utilizar la estética y construir ideas o productos relacionados con proposiciones, conceptos y cadenas.

Y, por último, a lo que conceptos se refiere, con lo anteriormente visto tenemos que conseguir trabajar la *educación democrática* con el alumnado. Educarlos de una manera en la que sepan observar el pasado para aprender de los errores y hacer conciencia crítica del presente para así poder mejorar el futuro tanto a nivel individual como colectivo.

La clave de esta enseñanza es transmitir una imagen positiva de las posibilidades de decisión sobre el futuro, considerando el futuro como una parte de nuestra temporalidad que está por determinar. La clave de este tipo de propuestas es hacer reflexionar al alumnado sobre qué futuro desea y cómo debe conseguirse, sobre su futuro personal, sobre su participación en la sociedad, sobre la conservación del medio ambiente, sobre la construcción de la democracia en su ámbito de actuación. (P. Whitaker, 1997; D. Hicks y R. Slaughter, 1998).

Como previamente hemos visto, según varios autores hay diferentes tipos de futuros: posibles, probables y deseables. Además, el alumnado interpreta el futuro de varias maneras. Por un lado, encontramos el futuro personal, es decir, interpreta el futuro según su experiencia. Y, por otro lado, el futuro global o el de la sociedad, donde el alumnado interpreta las imágenes del futuro de un modo más amplio. En el siguiente apartado donde analizare la visión del futuro de varios alumnos y alumnas analizaremos si eso dos modos de ver el futuro se dan, y si alguno de los dos lo ven de una manera más positiva que el otro.

3. ESPARRU METODOLOGIKOA

Behin esparru teorikoa aztertuta izanda, ikerketarekin hasiko gara. Gure analisia egiteko inkesta bidezko ikerketa mota erabiliko dugu. Esan beharra dago, inkesta hau Carles Angueraren inkestaren egokitzapen bat izango dela eta gure lanaren helburuetara begira moldatuko dugula. Horretarako, haurrek etorkizunari buruz daukaten ikuspuntua aztertzeko galdetegia prestatuko dugu, non, etorkizunaren hainbat alderdi landuko diren. Gure inkesta Nafarroako Ikastetxe publiko batean banatuko dugu eta Lehen Hezkuntzako 5.mailako ikasleei bideratuta izanen da, beraz, 10-11 urteko haurrek erantzungo dituzte galderak. Lagina osotara 57 ikasle osatzen dute. Horietatik, 26 mutilak dira eta 31 neska.

Inkesta honetan, mota desberdineko galderak egiten zaie haurrei. Alde batetik, gizartearen etorkizunari buruzko galderak planteatzen dira. Modu honetan, haurrek gizartearen etorkizunari buruz daukaten ikuspegia aztertu dezakegu. Horretarako, gizartearen arazoen inguruko galderak planteatzen dira zeri ematen dioten garrantzia behatzeko. Horrekin batera, etorkizuna kontzeptu gisa nola ulertzen duten jakiteko, hainbat galdera ere egiten dira.

Horretaz gain, norbanakoak bere etorkizuna nola ikusten duen jakin nahi da eta horretarako hainbat galdera proposatzen dira inkestan. Galdera desberdinak proposatzen dira honen inguruan eta batez ere alderdi zehatz batzuetan oinarritzen dira: lan mundua, etxebizitza, baliabideak eta konpainia. Modu honetan, gizartearen eta norbanakoaren etorkizunaren arteko desberdintasunak aurkitu ditzakegu eta horrekin ondorioak atera.

Bestetik, etorkizunarekin harremana duten hainbat kontzeptu zehatzei buruzko galderak planteatzen dira inkestan, adibidez, teknologiaren eragina, botoa ematearen papera, ingurumenaren egoera ... etorkizunari begira gai garrantzitsuak direlako eta horrela, haurrek puntu hauen inguruan daukaten ikuspegia aztertu dezakegu.

Azkeneko galderan beraien herria edo hiria etorkizunean irudikatzea eskatzen zaie eta horretarako marrazki bat egin beharko dute. Galdera honen bidez informazio asko atera

dezakegu, hala nola, zeri ematen dioten garrantzia hurrek beraien herrietan edota zer nolako eraginak dituzten komunikabideek eta pelikulak beraien iritzietan.

Ikerketa honen emaitzak aztertzerako orduan, lehenengo ikerketa kuantitatiboa egingen dugu. Hau lantzeko galderen emaitzak grafikoetan sartuko ditugu generoa kontutan hartuz. Horrela, emaitzak interpretatzeko erraztasuna izango dugu grafikoa soilik begiratzuz. Hainbat galderen ikerketa kuantitatiboa egin eta gero, ondorioak eta analisia egiteko momentua iritsiko da. Hori egin ahal izateko, alde batetik generoen arteko erantzunen desberdintasunak aztertuko ditugu. Bestetik, galdera batzuen emaitza orokorrak konparatuko ditugu ondorioak ateratzeko.

Aurrekoa egiteko erabilitako prozedura honakoa izanen da: 3 sailkapen mota egingo ditugu. Hasteko, gizartearen etorkizuna lantzen dituzten galderak. Talde honen barruan 1,3,4 eta 5 galderen emaitzak behatuko ditugu grafikoetan. Bestetik, norbanakoaren etorkizuna aztertzen dituen emaitzak ikusiko ditugu 10 eta 11 galderen erantzunak behatuz. Azkenik, etorkizunaren kontzeptu zehatzen inguruko emaitzak 12, 12, 14 eta 14 galderen bitartez ikertuko ditugu. Analisiarekin bukatzeko, gizartearen eta norbanakoaren etorkizuna aztertzen dituzten galderen emaitzen arteko konparazioa egingo dugu haurren ikuspegia aztertzeko.

Azkeneko galderaren analisia dagokionez, gure helburua eta denbora kontutan hartuta, marrazkien analisi zehatza ez dugu emanen. Hori dela eta, soilik marrazkien ezaugarri esanguratsuenak komentatuko ditugu.

EGILEA: Julen Carmona

ZUZENDARIA: Zuriñe Sainz

NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOA / GIZARTE ZIENTZIETAKO FAKULTATEA

3.1 Etorkizunari buruzko inkesta

Ikaslearen datuak: (Anonimoa)

Eskola:

Maila:

Neska / Mutila

Jaiotze-herria:

1. Gizartearen historia kontutan izanda, nolakoa uste duzu izango dela gure etorkizuneko gizartea? (Inguratu erantzuna)

Etorkizuna beti iragana baino hobeagoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea egun baino hobeagoa izango da.	
Dena beti berdina da, hau da, ez du aldatuko.	
Etorkizuna beti iragana baino okerragoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea okerragoa izango da.	
Dena errepikatzen da, hau da, historia ziklo bat da.	
Historia alde batetik bestera doa. Hau da, aldakorra da, noizbait hobeagoa izango da eta bestetan txarragoa.	

2. Zure ustez historiari buruz landu edo ikasi duzuna , etorkizunean pentsatzeko balioko ditu?

☐ Bai ☐ Ez ☐ Ez dakit

3. Zure ustez gerrateak eta iraganeko akatsek zerbaitetarako balio izan dute? Hau da, iraganetik ikasi dugu?

☐ Bai ☐ Ez ☐ Ez dakit

- Zergatik?

4. Munduan gertatzen ari denaz nola enteratzen zara, hau da, nondik ateratzen duzu informazioa? (Bat baino gehiago aukeratu ditzakezu)

Komunikabideak	Internet	Eskola
Gurasoak	Lagunak	Beste aukera bat (zein?)

5. Zure ustez, zeintzuk dira gizartearen arazo nagusienak?

Munduan gertatzen diren gerrateak	Munduan dagoen gosea	Giza baliabideen banaketa desegokia (ura, janaria, liburuak, argia...)
Pertsonen arteko desberdintasun ekonomikoak	Langabezia	Arrazakeria
Kutsadura	Bortizkeria eta erasoak	Emakumearen eta gizonaren arteko desberdintasuna
Beste batzuk...		

6. Aurreko galderan aipatutako arazoak nola konpontzeari buruz norbaitekin hitz egiten duzu? Norekin? (Inguratu erantzuna)

Bai	Gurasoekin	Irakasleekin	Lagunekin
Ez			

7. Gizartearen arazo hauei buruz daukazu iritzia gainontzeko pertsoneri erakusteko aukera daukazu? (X batez erantzun)

	Askotan	Gutxitan	Inoiz ez
Familiari			
Lagunei			
Eskolan			
Altes			

8. Zure ustez zer da etorkizuna? (Inguratu erantzuna)

Etorkizuna zoria da, hau da, ez dakigu zer gertatuko den.

Etorkizuna zehatuta dago, hau da, dena idatzita dago itxia da eta ez da aldatuko.

Etorkizuna gure da eta non eta norekin bizi garen arabera eraikitzen da.

9. Zer nolako ideia etortzen zaizkizu burura etorkizuna hitza irakurtzean? (Idatzi bururatzen zaizuna)

•

10. Nola ikusten duzu zure burua heldua izatera iristerakoan? (Inguratu kasu bakoitzean zure ustez erantzun egokiena)

Lan mundua			
Ikasi duzunari buruzko lan bat izatea, soldata egokiarekin.	Ikasi duzunari buruzko lan bat izatea, baina soldata txar batekin.	Gustuko ez duzun lan bat izatea eta diru gutxi irabaztea.	Gutxitan lan egitea edota langabezian egotea.
Etxebizitza			
Zure etxe propioa erosita izatea.	Alokatutako pisu batean bizitzea.	Beste norbaitekin etxea konpartitzea.	
Baliabideak			
Zure autoa izan, telebista, interneta, mugikorra ...	Familia artean konpartitzeko baliabideak izatea.	Publikoak diren zerbitzuak erabiltzea, hau da, propioak ez izatea.	Baliabideak erabiltzeko aukera ez izatea.
Konpainia			
Zure familia osatu : bikotea, seme / alabak ...	Bakarrik bizi.	Gurasoekin bizitzea.	Beste pertsona batzuekin bizitzea.

11. Zure esperientzia eta bizipenak kontutan izanda, nolakoa uste duzu izango dela zure etorkizuna? (Inguratu erantzun)

Etorkizuna iragana baino hobeagoa izango da.	
Dena berdin jarraituko du, beraz, ez da ezer aldatuko.	
Etorkizuna iragana baino okerragoa izango da.	
Esperientziak eta bizipenak errepikatuko dira	
Alde batetik bestera joango dira, hau da, batzuetan etorkizuna hobeago izango da eta bestetan ez.	

12. Zein uste duzu izango dela teknologiaren papera etorkizunean? (Inguratu erantzuna)

Teknologiari esker gizakiok ez dugu hainbeste lanik egin beharko.

Orain bezala jarraituko du.

Hondamendi naturalak eta arazo larriak sortuko ditu munduan (adibidez, kutsadura)

13. Hauteskundeetan botoa emateko aukera izango bazenu

☐ Botoa emango nuke

☐ Txuriz(inori botoa eman baina papertxoak kutxan sartu) botoa emango nuke

☐ Ez nintzateke botoa ematera joango

14. Zure ustez botoa ematea zerbaiteko balio du? (inguratu erantzuna eta esan zergatik uste duzun hori)

Bai Ez

- Zergatik?
-
-

15. Zure ustez ingurumenaren zainketa etorkizunean kontutan hartzeko zerbait da? (inguratu erantzuna)

Ez, komunikabideen asmakizun bat da eta ez du garrantzirik.

Bai, baina neurri batean, birziklatzen badugu eta jarrera arduratsu bat erakusten badugu ez da izango inolako arazorik.

Bai, oinarritzko da eta kontutan hartu behar dugu. Horrela jarraitu ezker, ondorio larriak jasango ditugu gure gizartean

16. Nola uste duzu izango dela zure herria edo hiria etorkizunean? Marrazki bat egin.

4. EMAITZEN ANALISIA

Ikerketaren atal honetan, Lehen Hezkuntzako 5. mailako ikasleek beteriko inkestetako emaitzen analisia egingo dugu. Horretarako, datuen bilketa egingo dugu eta hainbat galdera alderatuko ditugu.

Erantzunen azterketarekin hasi baino lehen, galdetegia banatzerako orduan ikasleek izandako dudak azalduko ditugu. Inkesta hau Lehen Hezkuntzako 5. mailako hiru geletan pasa genituen. Horretarako hiru saio erabili genituen, saio bat klase bakoitzarekin. Haurrek ezer egin baino lehen galderak irakurri eta zalantzak ote zituzten galdetu genuen. Orokorrean zalantza asko agertu ziren, hala nola, “zer da etorkizuna?”, “Zer da iragana?”. Bestetik, gaurkotasunarekin erlazionaturiko kontzeptuen inguruko zalantza handiak agertu ziren, ez zekiten zer ziren giza baliabideak, bortizkeria edo arrazakeria bezalako kontzeptuak. Zalantzekin amaitzeko, egun Espainiako gizartean daukagun gai nagusi batzuk hauteskundeak eta politika dira , eta gai horiekin harremana duten hainbat galdera agertzen dira inkestan. Hala ere, “Zer dira hauteskundeak?” edo “Zer da boto ematea?” bezalako galderak behi baino gehiagotan egin zituzten haurrek. Zalantza hauen zergatiari buruz ondorioetan hitz egingo dugu.

Galdetegiaren erantzunak hiru atal nagusietan banatu ditzakegu. Alde batetik, haurrek gizartearen etorkizunari buruz erantzun dituzten galderen emaitzak. Bestetik, norbanakoaren etorkizuna nolakoa den aztertzen dituzten galderen erantzunak. Eta hirugarrenik, etorkizunaren arlo zehatzen inguruko galderekin lortutako emaitzen analisia. Galdera batzuen erantzunak aztertuko ditugu eta amaieran alderaketa bat egingo dugu ondorioak atera ahal izateko. Galdera gehienak grafikoen bidez aztertuko ditugu eta generoa aztertzeaz gain, emaitzak osotara ere aztertuko ditugu.

4.1 Hurrek gizartearen etorkizunari buruz erantzun dituzten galderen emaitzak:

Atal honetan, galdetegiaren lehenengo, hirugarren, laugarren eta bostgarren galderen erantzunak aztertuko ditugu.

Lehenengo galdera erantzuteko bost aukera eman genizkien; alegia, gizartearen historiaren inguruan gogoeta egin ondoren eskatzen genien haien iritzi edo ustea ematea gizartearen etorkizunari begira. Horretarako bost aukera ematen genizkien:

1.-Etorkizuna beti iragana baino hobeagoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea egun baino hobeagoa izango da.

2.- Dena beti berdina da, hau da, ez du aldatuko.

3.- Etorkizuna beti iragana baino okerragoa da beraz, etorkizunean gure gizartea okerragoa izango da.

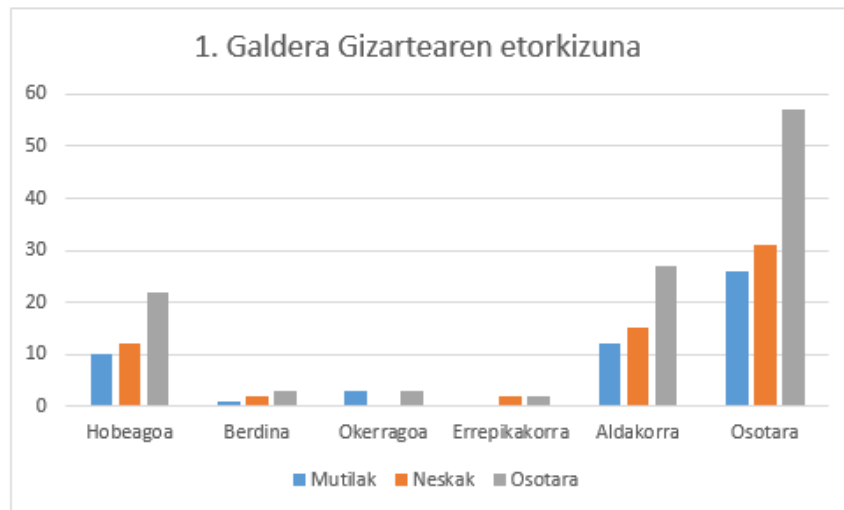
4.- Dena errepikatzen da, hau da, historia ziklikoa da.

5.- Historia alde batetik bestera doa. Hau da, aldakorra da, noizbait hobeagoa izango da eta bestetan txarragoa.

Etorkizuna beti iragana baino hobeagoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea egun baino hobeagoa izango da.	
Dena beti berdina da, hau da, ez du aldatuko.	
Etorkizuna beti iragana baino okerragoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea okerragoa izango da.	
Dena errepikatzen da, hau da, historia ziklo bat da.	
Historia alde batetik bestera doa. Hau da, aldakorra da, noizbait hobeagoa izango da eta bestetan txarragoa.	

Gizartearen historia kontutan izanda, nolako a uste duzu izango dela gure etorkizuneko gizartea?

1. Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Hobeagoa	10	12	22
Berdina	1	2	3
Okerragoa	3	0	3
Errepikakorra	0	2	2
Aldakorra	12	15	27
Osotara	26	31	57

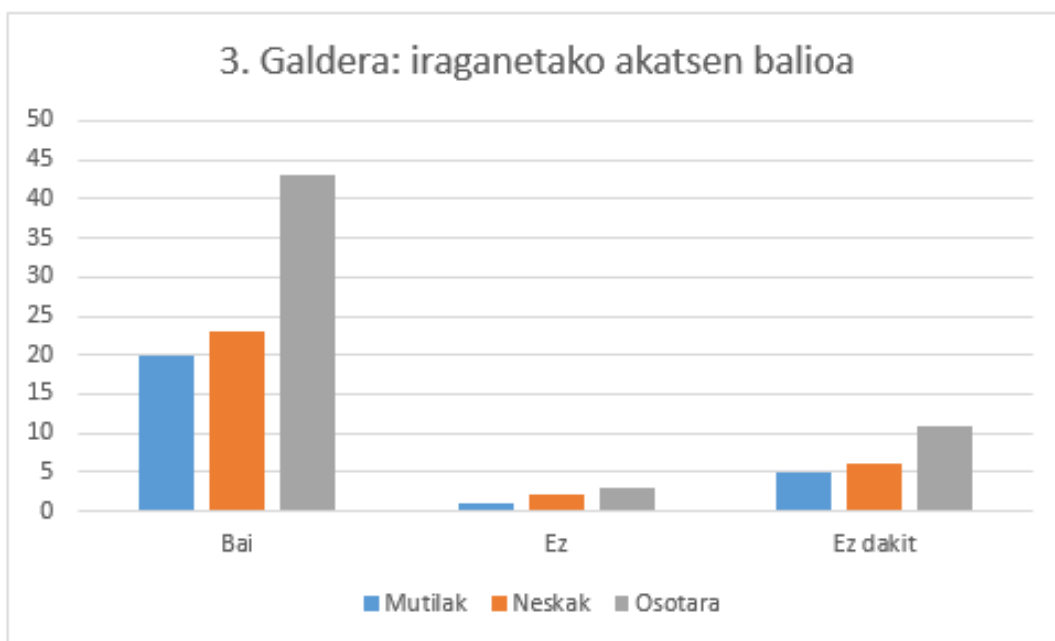
Grafikoan ikusi dezakegun moduan, gizartearen etorkizunari buruz galdetzen dugunean, bai nesken bai mutilen gehiengoak ere 57 tik 27 etorkizuna aldakorra izango dela uste dute; hortaz, generoaren aldetik ez dugu desberdintasunik somatzen. Hala ere, erantzunak irudi baten bitartez eskaini ditugunez, kasu honetan historiaren edo denboraren aldakortasuna gorabeherarekin erlazionatu dute.

Maiztasun handiena duen hurrengo erantzuna etorkizuna hobeagoa dela da, eta gainontzeko hirurak nahiko atzean geratzen dira. Hauek dira gizartearen etorkizunaren inguruko emaitzak, aurrerago norbanakoaren etorkizunaren inguruko emaitzak aztertu eta konparatuko ditugu.

Hirugarren galderan iraganean gertaturiko akatsei buruzko galdera hau proposatzen diegu: “Zure ustez gerrateak eta iraganeko akatsek zerbaiteko balio izan dute? Hau da, iraganetik ikasi dugu?”

Zure ustez gerrateak eta iraganeko akatsek zerbaiteko balio izan dute? Hau da, iraganetik ikasi dugu?

3. Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Bai	20	23	43
Ez	1	2	3
Ez dakit	5	6	11

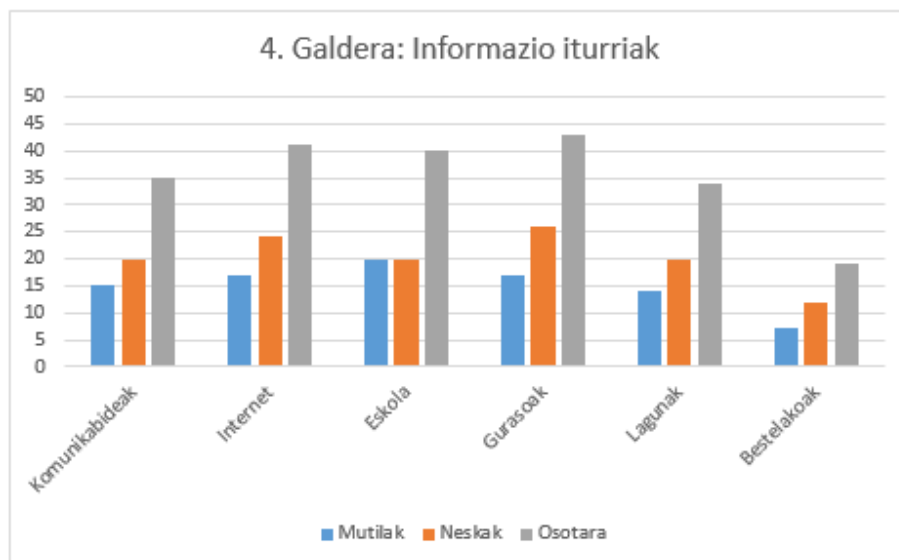
Galdera hau erantzuterako orduan, 57tik 43 ikasle baietz erantzun dute, hau da, beraien ustez iraganetako akatsetatik ikasi dugu orainaldia eta gure etorkizuna hobetzeko. Galdera honekin batera, hori zergatik uste duten galdetu genien, beste modu batera esanda, erantzunaren justifikapena egin behar zuten. Erantzunak mota askotarikoak izan dira. Gehiengoak, “gure akatsetik ikasteko” balio duela arrazoitzen du. Bestelakoak ere badaude, adibidez, “mundua perfektionatzeko” edo “Ez ditugulako gerraterik izan behar”. Erantzun hauek ikusita, “gure” erabiltzen dute eta beraz, kolektibitatearen parte sentitzen direla ondoriozta dezakegu. Horrekin batera, bakearen aldeko jarreraren nolabaiteko lanketa somatu dezakegu gerrateen kontrako iritziak askotan agertzen direlako eta honek, bakearen aldeko hezkuntzara eramaten gaitu.

Bestalde, ezetz erantzun dutenen artean nahiz eta kopuru baxua den, oso erantzun interesgarriak plazaratu dituzte. Hortaz, garrantzitsua iruditzen zaigu analisi txiki bat egitea. Ezetzak 57 tik 3 dira soilik baina oso erantzun esanguratsua aurkitu dugu: “Ez dugu akatsetatik ikasi zergatik oraindik gerrak eta gose handia dugu munduan”. Hau izan daiteke benetako justifikapenarekin egindako erantzun bakarra 57 ikasleren artean. Benetan gure akatsetatik ikasi ote dugu? ikasle honen erantzunean kontzientzia soziala somatzen hasia dela ikusi dezakegu. Hala ere, soilik ikasle batek galdera modu egokian erantzun du bere arrazoizko justifikapena eginez.

Inkestaren laugarren galderan, gaurkotasunaren inguruko informazio iturriei buruz galdetzen diegu. Hau da, zeintzuk dira egungo gizartearen arazoetaz jabetzeko erabiltzen dituzten tresnak edo baliabideak. Kasu honetan, bost erantzun posible ematen diegu hurrei baina bestelakoak jartzeko ere aukera daukate:

Munduan gertatzen ari denaz nola enteratzen zara, hau da, nondik ateratzen duzu informazioa?

4. Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Komunikabideak	15	20	35
Internet	17	24	41
Eskola	20	20	40
Gurasoak	17	26	43
Lagunak	14	20	34
Bestelakoak	7	12	19

Ikusi dezakegun moduan, nesken gehiengoa gurasoengandik lortzen du informazioa, eta mutilek aldiz, eskolaren bidez. Horrekin batera, neskek komunikabideak eta internet mutiak baino gehiago erabiltzen dutela esaten dute informazioa lortzeko.

Galdera hau hirugarren galderarkin lotura estua dauka, galdera honen bidez ikus dezakegulako nondik lortzen duten informazioa beraien iritziak sortzerako orduan; hau da, zeintzuk dira gizartearen inguruko ideien oinarriak. Gehiengoak gurasoengandik eta eskolatik lortzen du informazioa, beraz, orokorrean gurasoak eta eskola edo irakasleak dira informazioa lortzeko erreferentzia nagusia. Baina, gurasoek nondik lortzen dute informazioa? Eta eskolek? Zentzu honetan, gogoeta eta ikerketa bat beharko genuke bai gurasoek bai eskolak helarazten dizkien gizartearekiko ideien inguruan. Informazioa bereganatzeko eta iritzi kritikoa eraikitzeke denbora falta da; modu honetan, esan genezake pentsamendu sozialaren garapenerako mugak daudela.

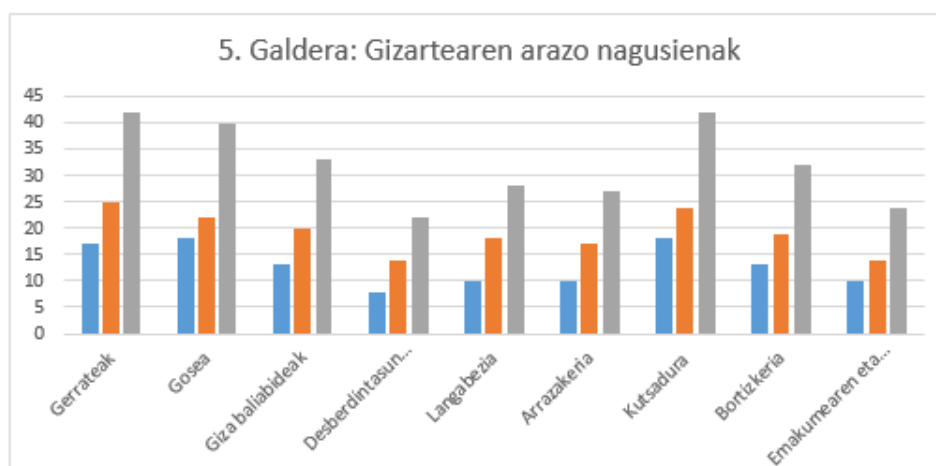
Honekin kontu handia izan behar dugu, nomalean komunikabideen bidez lortzen dugu informazio zaparrada izugarria eta horrek gure pentsatzeko moduan eragina dauka. Gainera, askok internetetik lortzen dute informazioa eta bertan dagoen informazio amagaibe hori ez dakigu zer nolako emaitza sortuko duen ikasleen pentsaeretan. Hori dela eta, haurrek erabiltzen dituzten informazio iturriak anitzak izan behar dira eta haurren pentsamendu kritikoa eta soziala bultzatzen dituztenak.

Bostgarren galderan, gizarteak dituen hainbat arazo esanguratsu hautatu ditugu haurren ustez horietako zeintzuk nagusitzen diren ikusi ahal izateko. Horrela, haurren ustez gizartean ditugun arazo larrienak ezagutu nahi ditugu. Honi esker, haurrek zeri ematen dioten garrantzia eta zeri ez ikusi dezakegu. Gainera , haurrek jasotzen duten informazioaren inguruko gogoeta egin dezakegu eta horrekin ondorioak atera. Hainbat adibide ematen diegu eta beraientzat arazoak direnak aukeratu behar dituzte. Hauek izan dira proposaturiko arazoak:

- 1.- Munduan gertatzen diren gerrateak.
- 2.- Munduan dagoen gosea.
- 3.- Giza baliabideen banaketa desegokia.
- 4.- Pertsonen arteko desberdintasun ekonomikoak.
- 5.- Langabezia.
- 6.- Arrazakeria.
- 7.- Kutsadura.
- 8.- Bortizkeria eta erasoak.
- 9.- Emakumearen eta gizonen arteko desberdintasuna.

Zure ustez, zeintzuk dira gizartearen arazo nagusienak?

5.Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Gerrateak	17	25	42
Gosea	18	22	40
Giza baliabideak	13	20	33
Desberdintasun ekonomikoak	8	14	22
Langabezia	10	18	28
Arrazakeria	10	17	27
Kutsadura	18	24	42
Bortizkeria	13	19	32
Emakumearen eta gizonaren arteko desberdintasuna	10	14	24

Gure 57 ikasleen artean, kutsadura eta gerrateak atera dira gizarte arazo nagusi bezala 57 ikasleetatik 42k hautatu dituzte bi aukera hauek.. Nesken artean gerrateak dira arazo larriena 25 aukerekin eta mutilen artean gosea eta kutsadura 18rekin. Bestalde, pertsonen arteko desberdintasun ekonomikoak dira gutxien errepikatzen den gizarte arazoa 22 aukerekin. Dena den, aipagarria da emakumearen eta gizonaren arteko desberdintasuna gizartean arazo bezala gutxi batzuk aipatu izana, soilik 24 aukera, bai mutilen baita nesken kasuan . Beraz, gehiengoaren ustez, emakumearen eta gizonaren arteko desberdintasuna ez da ematen gure gizartean, edo behintzat, gizona eta emakumea desberdinak ez izatea ez dute arazo larri bezala hartzen. Ondorioa oso larria da, batez ere gure etorkizunerako. Gaur egun oraindik ere ez da eman sexuen arteko berdintasuna, egunero emakumeak jasotako erasoak gertatzen dira, lanpostuetan desberdintasun ekonomiko izugarriak daude kasu gehienetan eta oraindik ere emakumea objektu bat bezala hartzen dute toki askotan. Benetan ez al da gizartearen arazo larri bat? Gure ikasleen artean badirudi ezetz, eta horren errua gizarteak berak dauka. Hau aldatu nahi baldin badugu, ikasleekin hasi behar gara eta beraiek bakarrik

antzman behar dituzte gure gizartearen benetako arazoak zeintzuk diren. Horretarako, guraso, irakasle eta gizartearen laguntza behar dute. Gizartea aldatu behar dugu oinarritik hasita.

Bostgarren galdera honen emaitzak ikusterako orduan beste ondorio nagusi bat atera dezakegu. Lehenengo galderan egindako emaitzei erreparatuz, gehiengoaren ustez iraganean izandako gerrate eta akatsetatik ikasi dugula erantzuten du, baina bostgarren galdera honetan askok gerrateak aipatzen dituzte egungo gizartearen arazo larri bezala. Ondorioz, haurren iritzietan kontraesanak daudela antzman dezakegu.

4.2 Norbanakoaren etorkizuna nolako den aztertzen dituzten galderen emaitzak:

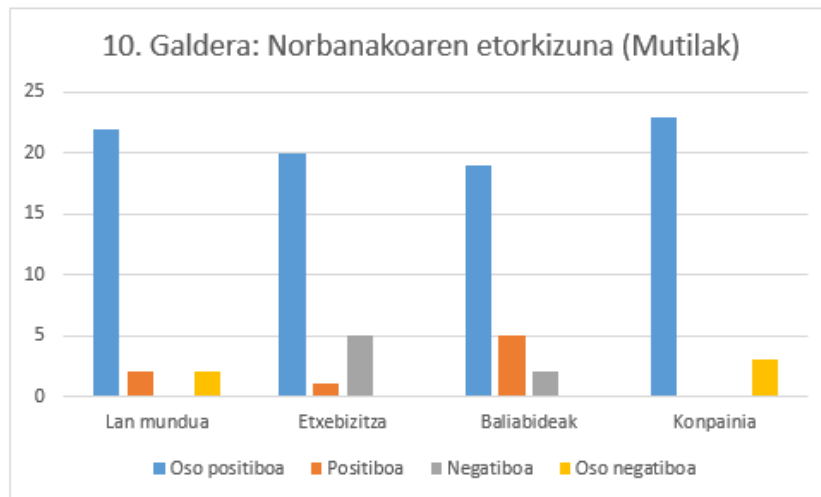
Gizartearen etorkizunaren hainbat galderen emaitzak ikusi eta gero, norbanakoaren etorkizunaren inguruko galderak aztertuko ditugu. Modu honetan, ondorioetan gizartearen eta norbanakoaren etorkizunaren haurren ikuspuntu desberdinak konparatuko ditugu.

Hamargarren galderan, hurrek helduarora iristerakoan zer nolako egoera izango duten galdetzen diegu. Horretarako, lau multzo desberdin antolatu ditugu: Lan mundua, etxebizitza, baliabideak eta konpainia. Multzo bakoitzaren barruan 4 erantzun posible daude eta oso positibotik oso negatibora doazen erantzunak agertzen direla esan genezake: “Nola ikusten duzu zure burua heldua izatera iristerakoan? (Inguratu kasu bakoitzean zure ustez erantzun egokiena)”

Lan mundua			
Ikasi duzunari buruzko lan bat izatea, soldata egokiarekin.	Ikasi duzunari buruzko lan bat izatea, baina soldata txar batekin.	Gustuko ez duzun lan bat izatea eta diru gutxi irabaztea.	Gutxitan lan egitea edota langabezia egotea.
Etxebizitza			
Zure etxe propioa erosita izatea.	Alokatutako pisu batean bizitzea.	Beste norbaitekin etxea konpartitzea.	
Baliabideak			
Zure autoa izan, telebista, interneta, mugikorra ...	Familia artean konpartitzeko baliabideak izatea.	Publikoak diren zerbitzuak erabiltzea, hau da, propioak ez izatea.	Baliabideak erabiltzeko aukera ez izatea.
Konpainia			
Zure familia osatu : bikotea, seme / alabak ...	Bakarrik bizi.	Gurasoekin bizitzea.	Beste pertsona batzuekin bizitzea.

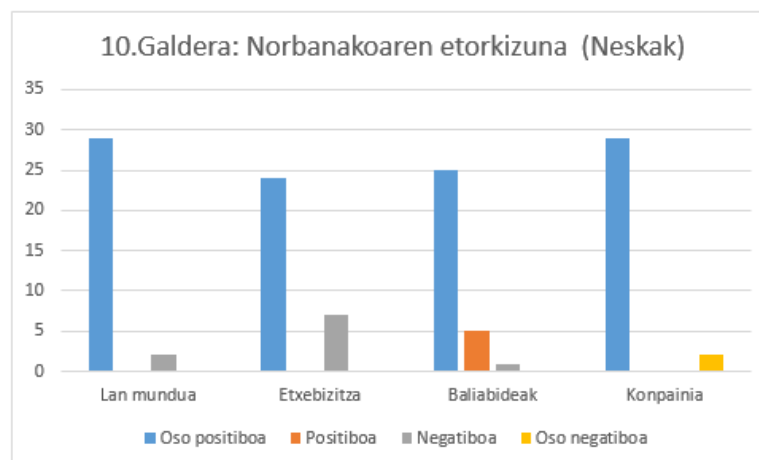
Nola ikusten duzu zure burua heldua izatera iristerakoan?

MUTILAK	10. Galdera	Oso positiboa	Positiboa	Negatiboa	Oso negatiboa
	Lan mundua	22	2	0	2
	Etxebizitza	20	1	5	0
	Baliabideak	19	5	2	0
	Konpainia	23	0	0	3

Nola ikusten duzu zure burua heldua izatera iristerakoan?

NESKAK	10. Galdera	Oso positiboa	Positiboa	Negatiboa	Oso negatiboa
	Lan mundua	29	0	2	0
	Etxebizitza	24	0	7	0
	Baliabideak	25	5	1	0
	Konpainia	29	0	0	2

Ikusten dugun moduan, emaitzak oso positiboak dira bai mutil bai nesken kasuan. Hala ere, mutilen datuak aztertu eta gero, nesken kasuan baino erantzun negatibo gehiago daudela esan genezake. Lan munduari dagokionez, mutilen kasuan 26 tik 22k aukeratu dute erantzun positiboena, eta nesken kasuan 31 tik 29k. Beraz, antzeman dezakegun moduan gure ikasleen ustez etorkizunean lan postu eta soldata egoki bat izanen dute. Gaur egungo egoera ikusita ikasleek hau erantzun izana positiboa da. Gainera, inkesta hau pasa dugun ikastetxearen kokagunean langabezia maila handia dauka azken urte hauetan eta, hortaz, ikasle askoren gurasoek ez dute lanik egiten. Dena den, badirudi orokorrean ez dela hori islatu emaitzetan eta hurrek beraientzat etorkizun hobeto bat espero dute.

Etxebizitzari dagokionez, mutilen artean 26 tik 20k erantzun oso positiboa erantzun dute eta nesken artean, 31 tik 24k. Berrito ere hurrek jarrera baikorra erakusten dute beraien etorkizunari begira eta gehienek ustez, beraien etxe propioa izanen dute. Egungo gizarte egoera kontutan izanda, non, gero eta pertsona gehiago beraien gurasoekin bizi diren edota alokairuan, benetan adierazgarria da hurren ikuspegia hain positiboa izatea. Horrek bi gauza esan dezake: alde batetik, hurrek ez dutela gizartearen egunerokotasunaren arazoak antzematen; edo beraien etorkizunaren ikuspegia hain positiboa den, non, hemendik urte batzuetara dena hobeto joango den uste dutela.

Bestetik, etorkizunean edukiko dituzten baliabideei dagokienez, positibotasuna errepikatzen da bi sexuetan, mutilak 26 tik 19 eta neskak 31 tik 25. Ondorioz, beraien ustez, etorkizunean objektu material eta baliabide asko izanen dituzte eta modu eroso batean biziko dira.

Azkenik, konpainiari erreferentzia eginez, emaitzak positiboak atera dira berrito ere: mutilak 26 tik 23 eta neskak 31 tik 29. Gehienek ustez, beraien familia propioa osatuko dute.

Lau atal hauek aztertu eta gero, hurrek beraien helduarora iristerakoan lan eta soldata egoki bat espero dutela ikusi dezakegu. Horrekin batera, etxe eta familia propioak eta mota guztietako baliabideak modu eroso batean bizi ahal izateko.

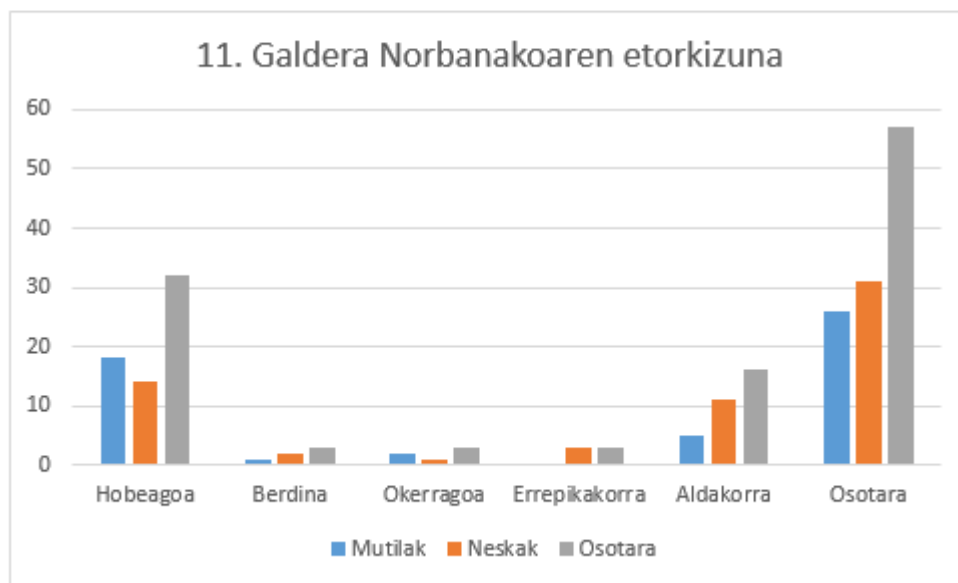
Aurreko galderarekin lotura estua duen hamaikagarren galdera aztertuko dugu. Kasu honetan, galdera hurrengoa da: “Zure esperientzia eta bizipenak kontutan izanda, nolakoa uste duzu izango dela zure etorkizuna?”. Galdera erantzuteko 5 erantzun posible ematen diegu haurrei:

- 1.- Etorkizuna iragana baino hobeagoa izango da.
- 2.- Dena berdin jarraituko du, beraz, ez da ezer aldatuko.
- 3.- Etorkizuna iragana baino okerragoa izango da.
- 4.- Esperientziak eta bizipenak errepikatuko dira.
- 5.- Alde batetik bestera joango dira, hau da, batzuetan etorkizuna hobeagoa izango da eta besteetan ez.

Etorkizuna iragana baino hobeagoa izango da.	
Dena berdin jarraituko du, beraz, ez da ezer aldatuko.	
Etorkizuna iragana baino okerragoa izango da.	
Esperientziak eta bizipenak errepikatuko dira	
Alde batetik bestera joango dira, hau da, batzuetan etorkizuna hobeagoa izango da eta besteetan ez.	

Zure esperientzia eta bizipenak kontutan izanda, nolako uste duzu izango dela zure etorkizuna?

11. Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Hobeagoa	18	14	32
Berdina	1	2	3
Okerragoa	2	1	3
Errepikakorra	0	3	3
Aldakorra	5	11	16
Osotara	26	31	57

Ikasleen gehiengoa, bere etorkizuna iragana baino hobeagoa izango dela erantzun dute. Mutilen artean 26 tik 18 erantzun dute hori, eta nesken kasuan 31tik 14. Horretaz gain, etorkizuna iraganaren berdina edo okerragoa izango dela bakarrik 3 erantzun dute. Honek esan nahi du, orokorrean beraien etorkizuna oso modu positiboan ikusten dutela. Aurreko galderarekin bat datozen galdera da eta biak aztertuta hurrek beraien etorkizunari buruz daukaten ikuspegia oso positiboa dela ondorioztatu dezakegu.

Galdera hau lehenengo galderarekin alderatu dezakegu eta horrela, gizartearen eta norbanakoaren etorkizunaren arteko desberdintasun aztertu.

4.3 Etorkizunaren arlo zehatzen inguruko galderekin lortutako emaitzak:

Emaitzekin jarraituz, arlo zehatzen inguruko galderei buruz hitz egingo dugu orain. Atal honetan, etorkizunean eragina duten hiru kontzeptu desberdinei buruzko galderak planteatu ditugu: teknologia, hauteskundeak eta ingurumenaren zainketa.

Gaur egun teknologiak garrantzia handiko arloa da gizartean, dudarik gabe. Momentu oro erabiltzen dugun gauzetan aurkitzen dugu teknologia. Hori dela eta, teknologiaren garapenak etorkizunean eragin izugarria dauka gure bizitzako arlo guztietan. Hori dela eta, haurrei honelako galdera egitea proposatu dugu: “Zein uste duzu izango dela teknologiaren papera etorkizunean?”. Galdera erantzuteko 3 aukera desberdin eman diegu, teknologiaren inguruan daukaten iritzia ezagutzeko.

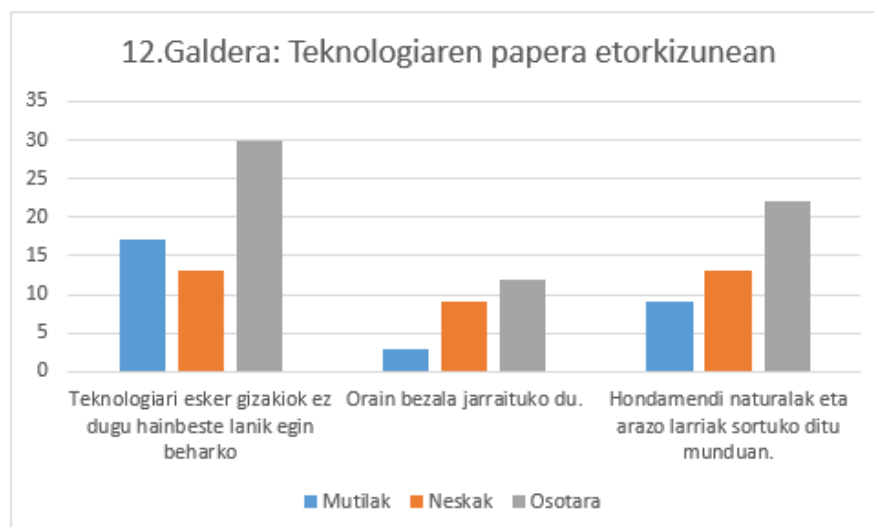
1.- Teknologiari eske gizakiok ez dugu hainbeste lanik egin beharko.

2.- Orain bezala jarraituko du.

3.- Hondamendi naturalak eta arazo larriak sortuko ditu mundua.

Zein uste duzu izango dela teknologiaren papera etorkizunean?

12. Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Teknologiari esker gizakiok ez dugu hainbeste lanik egin beharko	17	13	30
Orain bezala jarraituko du.	3	9	12
Hondamendi naturalak eta arazo larriak sortuko ditu munduan.	9	13	22

Grafikoa aztertuz, haurren gehiengoak lehengo erantzuna aukeratu du, hau da, teknologiarik esker gizakiok ez dugu hainbeste lanik egin beharko. Osotara 57tik 30 ikasle aukeratu dute hori eta 57tik 22 azkeneko erantzuna, “hondamendi naturalak eta arazo larriak sortuko ditu munduan”. Beraz, kontrajarritako bi erantzun hauek nahiko parean agertu dira emaitzetan. Alde batetik, teknologiarik esker etorkizun positiboa ikusten duten haurrak daude eta bestetik, teknologiaren ondorioz etorkizun negatiboa ikusten dutenak.

Azken urte hauetan teknologiaren garapena izugarria izan da eta haurrek hori bizi izan dute jaiotzetik. Teknologia gero eta gehiago nabarmentzen da gure egunerokotasunean eta horrek haurren iritzietan argi ikusten da. Dena den, orokorrean aurreko galderetako emaitzetan ikusi dugun moduan, norbanakoaren etorkizuna oso modu positiboan ikusten dute haurrek, baina kasu honetan 57tik 22k teknologia modu negatiboan eragingo duela munduan erantzun dute. Berritoki ere hainbat kontraesan gertatzen dira haurren iritzien artean.

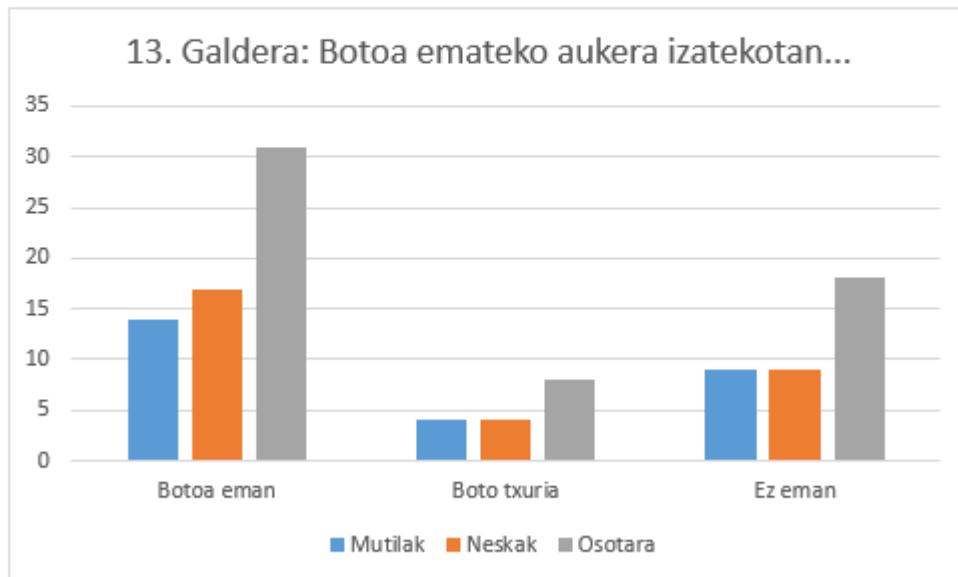
Hurrengo bi galderetan hauteskunderen inguruan galdetzen zaie haurrei. Nahiz eta 10-11 urteko haurrak izan, gaur egungo egoera kontutan hartuta politika eta hauteskunderen inguruko eztabaidak eta berriak edonon aurki ditzakete. Horregatik interesgarria iruditu zaigu horrelako galderak planteatzea.

Gai honen inguruko lehenengo galderan, haurrek botoa ematearen aldeko jarrera nolakoa den behatu nahi dugu. Horretarako, “Hauteskundeetan botoa emateko aukera izango bazenu:” egoera planteatzen da eta 3 erantzun posible eskaintzen diegu:

- 1.- Botoa emango nuke.
- 2.- Txuriz botoa emango nuke.
3. - Ez nintzateke botoa ematera joango.

Hauteskundeetan botoa emateko aukera izango bazenu zer egingo zenuke?

13. Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Botoa eman	14	17	31
Boto txuria	4	4	8
Ez eman	9	9	18

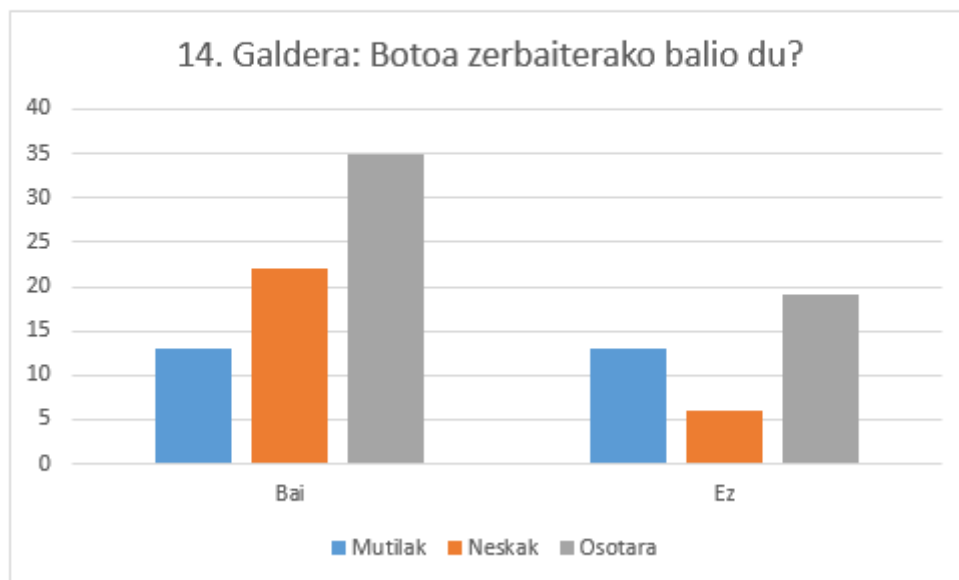
Grafikoa begiratzuz, gehiengoak botoa emango zuela ikusten dugu 57 tik 31 hain zuzen ere. Gainera, generoaren arabera emaitzak nahiko antzekoak direla behatu dezakegu. Hala ere, boto ez ematearen alde 18 ikasle agertzen dira. Nahiz eta datu ez oso altua izan, hezkuntza demokratiko bat bultzatu behar denez zenbaki hau esanguratsua dela uste dugu. Haurrek botoa ematearen garrantzia ulertu behar dute, zer nolako eragina suposatzen duen bizitzan eta batez ere etorkizunean.

Botoa ematearekin lotura duen bigarren galdera inkestaren hamalagarren galdera da. Kasu honetan, botoa emateak zer nolako garrantzia duen haurren ustez jakin nahi dugu. Galdera honekin beraien justifikazioa ere bilatzen dugu, horregatik erantzun hori ematearen zergatia ere galdetzen diegu. Galdera honela planteatu dugu:

“Zure ustez botoa ematea zerbaiterako balio du? Bai / Ez.

Zure ustez botoa ematea zerbaiterako balio du?

14. Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Bai	13	22	35
Ez	13	6	19

Emaitza hauetan gainontzeko galderetan ez bezala generoen arteko desberdintasunak argi eta garbi ikusten ditugu. Grafikoan ikusten den moduan 57 tik 36k botoak zerbaiterako balio duela diote eta 57 tik 19 k ez duela ezertarako balio uste dute. Aipatu bezala, generoen arteko aldeak argiak dira; mutilen kasuan 26 tik 13k botoa ez duela ezertarako uste dute, hau da, mutilen erdiak. Nesken kasuan, ordea, galdera erantzun duten 28 tik 22k botoa emateak zerbaiterako balio duela uste dute. Beraz, gure laginaren arabera mutilek demokraziaren funtzionamenduan ez dute guztizko konfiantza.

Beraien erantzunen justifikapena eskatzerako orduan, ezezkoa erantzun dutenen artean hainbat erantzun kritikoen adibideak aurkitzen ditugu: “Politikoak gizartea okerragoa bihurtzen dutelako”, “Txorizo batzuk direlako”, “Tontunak direlako eta bakarrik irabazi nahi dutelako”, “Zertarako? Gero ez da lortzen gobernu bat aurten pasa den bezala”. Erantzun hauek oso negatiboak dira eta horrelako pentsaerak gero eta anitzagoak dira. Iritzi hauek komunikabideetan agertzen diren berrien emaitza izan daiteke edota gurasoek dituzten iritzi berdinak ere. Hezkuntza demokratikoa lantzeko ezinbestekoa da jarrera parte hartzailea izatea eta aldaketetan eta hobekuntzan sinestea. Horrekin

batera, interesgarria iruditzen zait arreta berezia eskeintzea justifikapen honi: “Zertarako? Gero ez da lortzen gobernu bat aurten pasa den bezala”. Erantzun honetan gaurkotasunaren adibide argia ikusten dugu. Egun Espainian gobernuak ez da atera politikarien arteko harremana ez direlako adostu. Horrek, eragin pesimista izan dezake gizartean eta batez ere haurretan. Ziurrenik etxean gai honi buruzko elkarrizketetan parte hartu dute edo entzun dute.

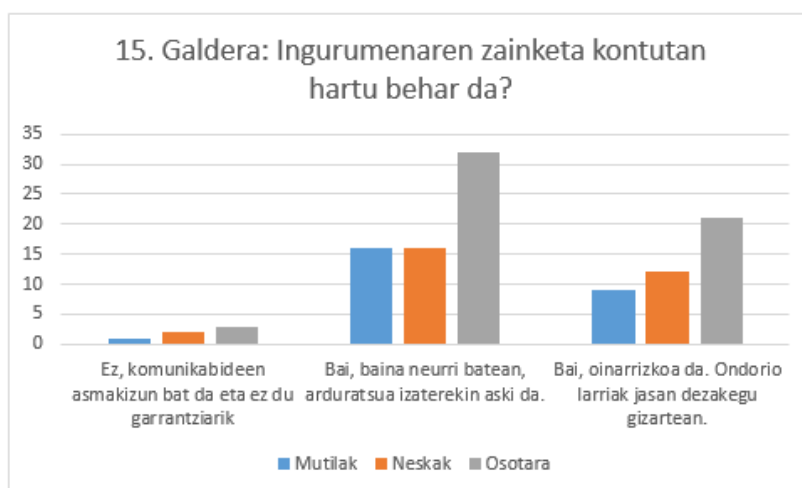
Bestetik, galdera honetan baietz erantzun duten ikasleen artean bestelako justifikapenak ere aurkitzen ditugu: “Partidu politikoak ez balira egongo mundua okerragoa izango da”, “Herrialdea gobernatzeko norbait aurkitzeko, nahiz eta askotan justua ez izan”, “Zure botoak pixka bat zure bizitza aldatu ahal duelako”. Kasu honetan kontrakoa gertatzen da eta partidu politiko eta gobernatzearen kontzeptuak agertzen dira. Hurrek gizartearen egitura eta funtzionamendua ulertzen dute. Badakite kolektiboaren parte direla eta beraien beharra edo eskubidea herrialdea gobernatzen duen norbait hautatzea dela, eta horri esker beraien bizimodua hobetu.

Etorkizunaren kontzeptu zehatzei buruzko azkeneko galdera, ingurumenaren zainketari buruz egiten dugu galdera. Gure helburua, haurrek natura eta ingurumenaren inguruan daukaten iritzia nolakoa den ikustea da. Era berean, munduaren zainketa beraientzat benetan garrantzitsua den ikustea. Gainera, bostagarren galdera ikusi dugun moduan, haurrentzako kutsadura da gizarteak dituen arazo larrienetako bat, beraz, aurretik ikusitakoarekin alderaketa egiteko aukera izanen dugu. Hau da hurreki planteaturiko galdera: “Zure ustez ingurumenaren zainketa etorkizunean kontutan hartzeko zerbait da?” eta hauek dira gu proposaturiko hiru erantzun posibleak:

- 1.- Ez, komunikabideen asmakizun bat da eta ez du garrantzirik.
- 2.- Bai, baina neurri batean, birziklatzen badugu eta jarrera arduratsu bat erakusten badugu ez da inolako arazorik.
- 3.- Bai, oinarritzkoa da eta kontutan hartu behar dugu. Horrela, jarraitu ezkerro, ondorio larriak jasango ditugu gure gizartean.

Zure ustez ingurumenaren zainketa etorkizunean kontutan hartzeko zerbait da?

15. Galdera	Mutilak	Neskak	Osotara
Ez, komunikabideen asmakizun bat da eta ez du garrantzirik	1	2	3
Bai, baina neurri batean, arduratsua izaterekin aski da.	16	16	32
Bai, oinarritzkoa da. Ondorio larriak jasan dezakegu gizartean.	9	12	21

Azkeneko galdera honen grafikoa behatuz, haurren arabera ingurunearen zainketa etorkizunerako garrantzitsua da eta bere zainketaz arduratu behar gara, ezezkoa 57 tik soilik 3k eman dutelako. Dena den, hiru erantzunen artean bik baiezkoa adierazten dute baina modu desberdin batean. Alde batetik, “Bai, baina neurri batean, birziklatzen badugu eta jarrera arduratsu bat erakusten badugu ez da inolako arazorik” erantzuna daukagu. Honetan gehiengoak erantzun du 57 tik 32 eta beraien ustez, jarrera arduratsu baten bidez ingurumenaren zainketa egokia lortu dezakegu. Beraz, etorkizunarekiko erantzun positibo bat erakusten dute eta ingurumenaren zainketaren alde. Bestetik, “Bai, oinarritzkoa da eta kontutan hartu behar dugu. Horrela, jarraitu ezkerro, ondorio larriak jasango ditugu gure gizartean” erantzun daukagu. Kasu honetan, 57 tik 21 erantzun dute eta erantzun hau aurrekoa baino erantzun sakonagoa dela esan genezake. Erantzun honekin ingurumenaren zainketa arazo larri bat bezala hartzen dute eta arazoaz kontziente izateaz gain, benetan ondorioak interpretatzeko gai dira. Bukatzeko, ingurunearen hariarekin jarraituz, bostgarren galderan ikusi dugun moduan, kutsaduraren arazoa ageri da gizartean arazo larrienetariko bat bezala, beraz, orokorrean, haurrek inguruneari buruzko ardura erakusten dutela esan dezakegu,

EMAITZEN ONDORIOAK ETA IRADOKIZUNAK

Ikasleak etorkizunerako prestatzea da hezkuntzaren helburu nagusienetariko bat. Hala ere, Gizarte Zientzien lanketan etorkizunak arreta asko ez du jasotzen, iragana eta oraina pisu handiagoa daukate, bai Historian baita Geografian ere.

Ikarketa honetan ikasleek gizartearen eta norbanakoaren etorkizunari buruz daukaten irudikapena aztertu dugu inkesta baten bidez. Izandako emaitzak gure gizarteak jasotzen duen hezkuntza mota erakutsi digu. Hortaz, orokorrean, ondorio negatiboak ateratzen ditugula esan genezake. Inkestaren emaitzak ikusita kontzientzia historikoa ikasleetan oso gutxi landuta dagoela ondorioztatu dezakegu. Horrek arazo larriak ekartzen ditu errealitatea interpretatzeko orduan eta etorkizuna irudikatzerako orduan.

Hasteko, ez da ikasleen pentsamendu soziala lantzen, justifikapenak eta argudioak emateko gai ez direlako. Gainera, etorkizunari buruz daukaten ikuspegia nahiko berekoa dela uste dugu. Alde batetik, ikasle bakoitzak bere etorkizuna gizartearena baino hobeagoa izango dela uste duelako eta, bestetik, gizartean dauden arazoak interpretatzeko orduan, orokorrean, ondorioak ateratzeko ahalmena ez dutelako. Gizartean gertatzen diren arazoak identifikatzen dituzte, baina hauek arazoak zergatik diren esateko ez dira gai. Kasu esanguratsuena inkestaren lehenengo galderan aurkitzen dugu, non, soilik ikasle batek bere erantzunaren justifikapen egokia emateko gai izan den.

Esan bezala, ikasleek norbanakoaren etorkizunaren irudiak gizartearenak baino positiboagoak dira. Emaita hauek, ikasleek gizartearen estereotipoak irudikatzen dituztela esan nahi digu eta hausnarketa propiorik egiten ez dituztela ateratzen dugu ondorio modura. Orokorrean, ikasleek etorkizunari buruz sortzen dituzten irudiak esperientzia pertsonaletan eta komunikabideetan oinarriturik daude. Beraz, etorkizunaren lanketa hezkuntzan garatu gabe dago eta benetan duen garrantzia ikasleei transmititu behar diegu.

Horretaz gain, gizartearen arazoei dagokionez, nahiz eta arazoak identifikatu hauei konponbidea bilatzeko gai izan behar dira etorkizunean arazo horiek saihesteko. Arazoekin jarraituz, ikasleen artean emakume eta gizonaren arteko desberdintasuna gizartean ematen dela oso gutxi arazo bezala identifikatzea oso larria iruditu zaigu. Ikasleek izan behar dira etorkizunean gizartea hobetzen duten pertsonak eta horretarako ezinbestekoa da mota honetako gizarte arazoak identifikatzea konponbideak bilatu ahal izateko. Beraz, pentsamendu soziala eta kritikoaren lanketa ematen ez dela uste dugu. Ez dakigu nork den arazo honen erruduna, ikerketa honetan hori ez baitugu aztertu, baina badakigu gizartean aldaketa egon behar dela bai hezkuntzaren aldetik baita familiaren aldetik ere.

Bestetik, gizartearen etorkizunari buruz daukaten ikuspegia aldakorra da baina beraien etorkizunarena, aldiz, positiboa. Ondorioz, gizartean arazoak daudela ikusteko gai dira eta badakite batzuetan gizartearen egoera positiboagoa izango dela eta besteetan negatiboa. Baina beraiena beti positiboa izango dela uste dute, hau da, ez dute gizartearen arazoak beraien arazoak izango balira bezala hartzen. Ez da horrela beti gertatzen baina, oro har, ez dute modu kolektiboan erantzuten. Hala ere, alderdi positiboak ere daudela esan beharra dago. Ikasleek iragana gure akatsetatik ikasteko tresna bezala ikusten dute eta, hau , ezinbestekoa da gure gizartearen eraldaketa emateko eta etorkizunaren inguruan pentsatzeko.

Ikerketan ikusi dugun moduan, ikaslegoak informazioa kanpo eragileen bidez jasotzen dute, batez ere, komunikabideen bidez, internet bidez edota eskolaren bidez. Iturri hauei esker giza irudikapenak osatzen dituzte. Hala ere, eskolak ez die aukera ematen etorkizunaren inguruko irudikapenak egiteko curriculumean benetan duen garrantzia ez zaiolako ematen.

Ikasleek erabilitako informazio iturri horiek oso modu argian eragiten dute beraien hausnarketa prozesuan. Oso argi ikusten dugu hori, inkestetan etorkizunaren kontzeptu zehatzei buruz galdetzen dugun momentuan. Teknologiaren inguruan galdetzen dugunean, ikasleen gehiengoak teknologia modu positiboan ikusten du, hau da, etorkizunean teknologiak pisu handia izango duela eta gure bizitza errazagoa egingo

duela uste dute. Gainera, nahiz eta emaitzetan ikasleek egindako irudiak ez agertu, gehiengoak teknologiaz beteriko hiriak edo herriak irudikatzen dituzte beraien etorkizunerako. Teknologiaren garrantzia hau, dudarik gabe, filmetan, dokumentaletan edo berrietan ikusten dutenaren ondorioa da. Hala ere, ikasleen artean kontraesanak daude. Alde batetik, esan bezala, ikasleen gehiengoak teknologiaren papera modu positiboan hartzen du, baina gainontzekoek teknologiak modu negatiboan gizartean eragingo duela uste du. Eraitza hauekin ikasleek dituzten zalantzak agerian geratzen dira, beraien etorkizun propioa oso positiboa ikusten dutelako baina ,aldi berean, etorkizunera begira teknologiarekin loturiko hondamendiak espero dituztelako.

Horrekin batera, hauteskunde eta botoa ematearen inguruan galdetzen dugunean, komunikabideen eragin argia aurkitzen dugu. Oso erantzun negatiboak aurkitzen ditugu inkestetan politikaren inguruan. Egun, gure gizartean politikariek dagoen kezka eta haserrea ikasleei transmititzen zaie. Horregatik, ikaslegoaren erdiak botoa emateak ezertarako balio duela uste du. Oso eraitzak larriak direla uste dugu kontuan izanda hezkuntza demokratiko baten bila gabiltzala. Ikasleek ez diote demokraziari garrantzirik ematen baina beraien etorkizuna oso ona izatea espero dute. Ez dute inolako hausnarketarik ez kritikarik egiten gizartean dauden arazoen inguruan eta, beraz, hauei konponbidea jartzea oso zaila izanen da.

Inkesten eraitzekin amaitzeko, kutsaduraren inguruan galdetzen dugunean ikasleek jarrera arduratsua erakusten dute eta kasu honetan kontzientzia hartzen dutela ikusi dezakegu. Kutsaduraren arazoaz eta garrantziaz jabetzen direla esan genezake eta eraitza positiboa dela ondoriozta dezakegu. Hala ere, gauza bat da arazoaz kontziente izatea eta beste bat konponbidea bilatzerako orduan izan beharreko jarrera.

Gure inkestaren azkeneko galderan ikasleek bizi diren herria edo hiri etorkizunean nolakoa izango den galdetzen zaie eta horretarako marrazki baten bidez irudikatu behar dute. Galdera hau, nahiz eta oso esanguratsua izan ez dugu aztertu denbora dela eta. Hala ere, orokorrean teknologiaren garrantzia marrazkietan islatu da. Gehiengoak bere hiri modu futuristan irudikatzen dute eta bertan auto hegalaria bezalako kontzeptuak agertzen dira behin baino gehiagotan.

Behin ikerketa eta ondorioak aztertuta, argi geratzen da etorkizuna eta honen kontzeptua hezkuntzan lantzea ezinbestekoa dela. Izan ere, gure ikasleak etorkizunerako prestatzea izan behar da gure helburu nagusia. Egun, hainbat proposamen daude martxan, baina oraindik lan asko geratzen zaigu. Ikasleei transmititzen zaizkien etorkizunaren inguruko irudiak esperientziatik abiatuta eta komunikabideetatik aterata dira. Benetan gure ikasleak etorkizun hobe batera prestatu nahi badugu, tresna gehiagoz baliatu behar ditugu beraien interpretazioak egiteko, gure gizartea moldatu dezaten. Horregatik, ezinbestekoa da etorkizunaren lanketa Gizarte Zientzietan gehiago lantzea. Dena dela, Gizarte Zientzien didaktikaren ikuspegitik etorkizunarenganako erabaki arduratsuak hartu behar dituzten ikasleak hezten ari garela argi izan behar dugu.

ERREFERENTZIAK

ANGUERA, C. Y SANTISTEBAN, A. (2012). “El concepto de futuro en la enseñanza de las Ciencias Sociales y su influencia en la participación democrática”, en DE ALBA, N.-GARCIA, F.F.-SANTISTEBAN, A. *Educación para la participación ciudadana en la enseñanza de las Ciencias Sociales*, Sevilla: Diada, Vol.1.

ANGUERA, C. (2013). “Una investigación sobre cómo enseñar el futuro en la educación secundaria”, en *Enseñanza de las Ciencias Sociales. Revista de investigación* Nº12.

ANGUERA, C. Y SANTISTEBAN, A. (2013). “Las representaciones del futuro del alumnado. Un aspecto fundamental de la enseñanza de las ciencias sociales y de la educación para la ciudadanía”, en *Iber, Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, Nº73.

ANGUERA Y SANTISTEBAN (2015). “La invisibilidad del futuro en la enseñanza de las ciencias sociales. Una propuesta de cambio desde la formación inicial del profesorado.” HERNÁNDEZ CARRETERO, A.M.; GARCÍA RUÍZ, C.R.; DE LA MONTAÑA, J.L. (eds.). *Una enseñanza de las ciencias sociales para el futuro: recursos para trabajar la invisibilidad de personas, lugares y temáticas*, Cáceres: Universidad de Extremadura/AUPDCS, 395-401.

BAS, E. (1999). *Prospectiva. Como usar el pensamiento sobre el futuro*. Barcelona: Ariel.

BRUNSTAD, P.O. (2002). “Longing for Belonging: Youth culture in Norway”, in GIDLEY, G AND INAYATULLAH, S.: *Youth futures: comparative research and transformative visions*, Westport: Praeger.

CANAL Y COSTA (2012). “El alumnado ante problemas sociales relevantes: ¿Cómo piensa en la participación?” en DE ALBA, N.; GARCÍA, F.; SANTISTEBAN, A (eds). *Educación para la participación ciudadana en la enseñanza de las ciencias sociales*. Sevilla: Diada. Vol. I. 527-535.

DATOR, J. (2005). “Foreword”, in SLAUGHTER, R. (Eds) *Futures Education. World Yearbook of Education 1998*. London: Kogan Page.

DE BONO, (1994). *El pensamiento creativo. El poder del pensamiento lateral para la creación de nuevas ideas*. Editorial.

ECKERSLEY, R. (2002). "Future visions, social realities, and private lives: Young people and their personal well-being", in GIDLEY, G AND INAYATULLAH, S.: *Youth futures: comparative research and transformative visions*, Westport: Praeger.

FRANCESCUTTI, P. (2003). *Historia del futuro: una panorámica de los métodos usados para predecir el porvenir*. Alianza Editorial.

FREIRE, P. (1978). *La educación como práctica de la libertad*. Madrid: Siglo XXI

HICKS, D. Y HOLDEN, C. (2007). *Remembering the future: what do children think? Enviromental Education Research*. Editorial. lugar

HUTCHINSON, F. (1998). "Young people's hopes and fears for the future", in HICKS, D. SLAUGHTER, R. (Eds) *Futures Education. World Yearbook of Education 1998*. London: Kogan Page.

MARTINEU, R. (2011). *Fondements et pratiques de l'enseignement de l'histoire*. Québec: Presses de l'Université du Québec.

PAGÉS, J. (2003). "Ciudadanía y enseñanza de la Historia", en *Reseñas de Enseñanza de la Historia*, Nº1.

PAGÉS, J. (2009). "El desarrollo del pensamiento histórico como requisito para la formación democrática de la ciudadanía", en *Reseñas de Enseñanza de las Historia*, Nº7

POLAK, F.L. (1961). *The image of the Future: Enlightening the Past, Orientating the Present, Forecasting the Future*, Vol I and II. New York: Oceana.

RUBIN, A., LINTURI, H. (2001). "Transition in the making. The images of the future in education and decisión—making", in *Futures*, Nº33.

RUSEN, J. (2007). "Memory, history and the quest for the future", in CAJANI, L. (Ed.). *History Teaching, Identities and Citizenship*. European Issues in Children's Identity and Citizenship, 7, CiCe. Stoke on Trent. Trentham Books.

SANTISTEBAN, A. (2006). "Futuros posibles de la investigación en didáctica de la Historia: aportaciones al debate", en *Reseñas de Enseñanza de la Historia*, Nº 4.

SANTISTEBAN, A.; GONZÁLEZ-MONFORT, N.; PAGÈS, J. (2010). Una investigación sobre la formación del pensamiento histórico, en Ávila, R. M., Rivero, P.; Domínguez, P. L. (Coords.). *Metodología de investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales*, Zaragoza: Institución «Fernando el Católico» (CSIC)/ AUPDCS.

SANTISTEBAN, A. I ANGUERA, C. (2014). "Education for the Future: estado de la cuestión de la investigación y de la innovación desde la enseñanza de las Ciencias Sociales", en PAGÈS, J. Y SANTISTEBAN, A (Eds.). *Una mirada al pasado y un proyecto de futuro. Investigación e innovación*.

SLAUGHTER, R. (1988). "Futuros", en HICKS, D. (Comp.). *Educación para la paz*. Madrid: Morata.

SLAUGHTER, R. (1991). "Changing images of future in 20th century", in *Futures*, June.

SLAUGHTER, R. (2002). "From rethoritc to Reality: The emergence of Futures into the educational mainstream", in GIDLEY, G. I INAYATULLAH, S. (Eds.). *Youth futures: comparative research and transformative visions*. Westport: Praeger.

TOFFLER, A. (1974). *Learning for Tomorrow: The role of the future in education*. New York: Random House.

WHITAKER, P. (1997). *Primary schools and the future. Celebration, Challenges and Choices*. Buckingham: Open University Press.

ERANSKINAK

- Ikasleek erantzundako inkestaren bi adibide:

EDILEA: Julien Carmona

ZUZENDARIA: Zuriñe Salas

NAFARRORAKO UNIBERTSITATE PUBUKOA / GIZARTE ZIENTZIETAKO FAKULTATEA

ETORKIZUNARI BURUZKO INKESTA

Ikaslearen datuak: (Anonimoa)

Eskola: *Mendiak II*

Maila: *5B*

Neska / Mutila

Jaiotze-herria: *Borjitan*

- Gizartearen historia kontutan izanda, nolakoa uste duzu izango dela gure etorkizuneko gizartea? (Inguratu erantzuna)

Etorkizuna beti iragana baino hobeagoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea egun baino hobeagoa izango da.	
Dena beti berdina da, hau da, ez du aldatuko.	
Etorkizuna beti iragana baino okerragoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea okerragoa izango da.	
Dena errepikatzen da, hau da, historia ziklo bat da.	
Historia alde batetik bestera doa. Hau da, aldatokorra da, noizbait hobeagoa izango da eta bestetan txarragoa.	

- Zure ustez historiari buruz landu edo ikasi duzuna , etorkizunean pentsatzeko balioko dizu?

☒ Bai ☐ Ez ☐ Ez dakit

- Zure ustez gerrateak eta iraganeko akatsek zerbaitetarako balio izan dute? Hau da, iraganetik ikasi dugu?

☒ Bai ☐ Ez ☐ Ez dakit

- Zergatik?

Ez diragutako gertatzen izan behar.

4. Munduan gertatzen ari denaz nola erteratzen zara, hau da, nondik ateratzen duzu informazioa? (Bat baino gehiago aukeratu ditzakezu)

☒ Komunikabideak	☒ Internet	☒ Eskola
☒ Gurasoak	☒ Lagunak	Beste aukera bat (zein?)

5. Zure ustez, zeintzuk dira gizartearen arazo nagusienak?

Munduan gertatzen diren gerrateak	Munduan dauden gosea	Giza baliabideen banaketa desegokia (ura, janaria, liburuak, argia...)
Pertsonen arteko desberdintasun ekonomikoak	Langabezia	Arrazakeria
Kutsadura	Bortizkeria eta erasoak	Emakumearen eta gizonaren arteko desberdintasuna
Beste batzuk...		

6. Aurreko galderan alpatutako arazoak nola konpontzeari buruz norbaitek hitz egiten duzu? Norekin? (Inguratu erantzuna)

☒ Bai	☒ Gurasoekin	☐ Irakasleekin	☒ Lagunekin
☐ Ez			

7. Gizartearen arazo hauei buruz daukazuun iritzia gainontzeko pertsonari erakusteko aukera daukazu? (X batez erantzun)

	Askotan	Gutxitan	Inoiz ez
Familiari	☒		
Lagunei	☒		
Eskolan		☒	

8. Zure ustez zer da etorkizuna? (Inguratu erantzuna)

Etorkizuna zoria da, hau da, ez dakigu zer gertatuko den.

Etorkizuna zehaztuta dago, hau da, dena idatzita dago, itxia da eta ez da aldatuko.

Etorkizuna gurea da eta non eta norekin bizi garen arabera eraikitzen da.

9. Zer nolako ideiak etortzen zaizkizu burura etorkizuna hitza irakurtzean? (Idatzi bururatzen zaizuna)

* *Natura gutxiago.*

10. Nola ikusten duzu zure burua heldua izatera iristerakoan? (Inguratu kasu bakoitzean zure ustez erantzun egokiak)

Lan mundua			
<u>Ikasi duzunari buruzko lan bat izatea, soldata egokiarekin.</u>	Ikasi duzunari buruzko lan bat izatea, baina soldata txar batekin.	Gustuko ez duzun lan bat izatea eta diru gutxi irabaztea.	Gutxi tan lan egitea edota langabezian egotea.
Etxebizitza			
<u>Zure etxe propioa erosita izatea.</u>	Alokatutako pisu batean bizitzea.	Beste norbaitekin etxea konpartitzea.	
Baliabideak			
<u>Zure autoa izan, telebista, internet, mugikorra ...</u>	Familia artean konpartitzeko baliabideak izatea.	Publikoak diren zerbitzuak erabiltzea, hau da, propioak ez izatea.	Baliabideak erabiltzeko aukera ez izatea.
Konpainia			
<u>Zure familia osatu : bikotea, seme / alabak ...</u>	Bakarrik bizi.	Gurasoekin bizitzea.	Beste pertsona batzuekin bizitzea.

14. Zure ustez botoa ematea zerbalterako balio du? (inguratu erantzuna eta esan zergatik uste duzun hori)

Bai

Ez

• Zergatik?

Botoa politikiarik ez balina gure mundua oinarrizko izango da.

15. Zure ustez ingurumenaren zainketa etorkizunean kontutan hartzeko zerbait da? (inguratu erantzuna)

Ez, komunikabideen asmatzuna bat da eta ez du garrantzirik.

Bai, baina neurri batean, birziklatzen badugu eta jarrera arduratsu bat erakusten badugu ez da izango inolako arazorik.

Bai, oinarritzeko da eta kontutan hartu behar dugu. Horrela jarraitu ezker, or dorio larriak jasango ditugu gure gizarteak.

16. Nola uste duzu izango dela zure herria edo hiria etorkizunean? Marrazki bat egin.

EGLEA: Julen Garmona

ZUZENDARIA: Zarile Sainz

NAFARROAKO UNIBERTSITATE PUBLIKOA / GIZARTE ZIENTZIETAKO FAKULTATEA

ETORKIZUNARI BURUZKO INKESTA

Ikaslearen datuak (Anonimoa)

Eskola: *Mendiola*Maila: *5 maila*Neska / MutikJaiotze-herria: *Berrito*

1. Gizartearen historia kontutan izanda, nolakoa uste duzu izango dela gure etorkizuneko gizartea? (Inguratu erantzuna)

Etorkizuna beti iragana baino hobeagoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea egun baino hobeagoa izango da.	
Dena beti berdina da, hau da, ez du aldatuko.	
Etorkizuna beti iragana baino okerragoa da. Beraz, etorkizunean gure gizartea okerragoa izango da.	
Dena errepikatzen da, hau da, historia ziklo bat da.	
Historia alde batetik bestera doa. Hau da, aldakorra da, noizbait hobeagoa izango da eta bestetan txarragoa.	

2. Zure ustez historiari buruz landu edo ikasi duzuna, etorkizunean pentsatzeko balioko dizu?

☒ Bai ☐ Ez ☐ Ez dakit

3. Zure ustez gerrateak eta iraganeko akatsek zerbaitetarako balio izan dute? Hau da, iraganetik ikasi dugu?

☒ Bai ☐ Ez ☐ Ez dakit

* Zergatik?

Akatsak irakurten ikasitakoak ez diren errepikatuko.

4. Munduan gertatzen ari denaz nola enteratzen zara, hau da, nondik ateratzen duzu informazioa? (Bat baino gehiago aukeratu ditzakezu)

Komunikabideak	Internet	Eskola
Gurasoak	Lagunak	Beste aukera bat (zein?)

5. Zure ustez, zeintzuk dira gizartearen arazo nagusienak?

Munduan gertatzen diren gerrateak	Munduan dagoen gosea	Giza baliabideen banaketa desegokia (ura, janaria, liburuak, argia...)
Pertsonen arteko desberdintasun ekonomikoak	Langabezia	Arrazakeria
Kutsadura	Portuizkeria eta erasoak	Emakumearen eta gizonaren arteko desberdintasuna
Beste batzuk...		

6. Aurreko galderan alpatutako arazoak nola konpontzeari buruz norbaitekin hitz egiten duzu? Norekin? (Inguratu erantzuna)

Bai	Gurasoekin	Irakasleekin	Lagunekin
Ez			

7. Gizartearen arazo hauei buruz daukazu iritzia gainontzeko pertsonari erakusteko aukera daukazu? (X batez erantzun)

	Askotan	Gutxitan	Inoiz ez
Familiari	X	X	
Lagunei			
Eskolan	X		

8. Zure ustez zer da etorkizuna? (Inguratu erantzuna)

Etorkizuna zoria da, hau da, ez dakigu zer gertatuko den.

Etorkizuna zehaztuta dago, hau da, dena idatzita dago, itxia da eta ez da aldatuko.

Etorkizuna gurea da eta non eta norekin bizi garen arabera eraikitzen da.

9. Zer nolako ideiak etortzen zaizkizu burura etorkizuna hitza irakurtzean? (Idatzi bururatzen zaizuna)

- Lan bat iron eta iron mutil probetxustua

10. Nola ikusten duzu zure burua heldua izatera iristerakoan? (Inguratu kasu bakoitzean zure ustez erantzun egokiak)

Lan mundua			
Ikasi duzunari buruzko lan bat izatea, soldata egokiarekin.	Ikasi duzunari buruzko lan bat izatea, baina soldata txar batekin.	Gustuko ez duzun lan bat izatea eta diru gutxi irabaztea.	Gutxitan lan egitea edota langabezia egotea.
Etxebizitza			
Zure etxe propioa erosita izatea.	Alokatutako pisu batean bizitzea.	Beste norbaitekin etxea konpartitzea.	
Baliabideak			
Zure autoa izan, telebista, internet, mugikorra ...	Familia artean konpartitzeko baliabideak izatea.	Publikoak diren zerbitzuak erabiltzea, hau da, propioak ez izatea.	Baliabideak erabiltzeko aukera ez izatea.
Konpainia			
Zure familia osatu : bikotea, seme / alabak	Bekarrak bizi.	Gurasoekin bizitzea.	Beste pertsona batzuekin bizitzea.

11. Zure esperientzia eta bizipenak kontutan izanda, nolakoa uste duzu izango dela zure etorkizuna? (Inguratu erantzun)

Etorkizuna iragana baino hobeagoa izango da.	
Dena berdin jarraituko da, beraz, ez da ezer aldatuko.	
Etorkizuna iragana baino okerragoa izango da.	
Esperientziak eta bizipenak errepikatuko dira	
Aldakortasunak bestera joango dira, hau da, batzuetan etorkizuna hobeago izango da eta besteetan ez.	

12. Zein uste duzu izango dela teknologiaren papera etorkizunean? (Inguratu erantzuna)

Teknologiari esker gizakiok ez dugu hainbeste lanik egin behariko.

Orain bezala jarraituko da.

Hondamendi naturalak eta arazo larriak sortuko ditu munduan (adibidez, kutsadura)

13. Hauteskundeetan botoa emateko aukera izango bazenu:

☒ Botoa emango nuke

☐ Txariz (inori botoa eman balia papertxoak kutxan sartu) botoa emango nuke

☐ Ez nintzateke botoa ematera joango

14. Zure ustez botoa ematea zerbaiteko balio du? (inguratu erantzuna eta esan zergatik uste duzun hori)

Bai

Ez

• Zergatik?

*lagina zertxobiko gero erola funtzen
gurean bat auzten hasi da berriz*

15. Zure ustez ingurumenaren zainketa etorkizunean kontutan hartzeko zerbait da? (inguratu erantzuna)

Ez, komunikabideen asmatzuen bat da eta ez du garrantzirik.

Bai, baina neurri batean, birtildatzen badugu eta jarrera arduratsu bat erakusten badugu ez da izango inolako arazorik

Bai, oinarriko da eta kontutan hartu behar dugu. Horrela jarraitu ezker, ondorio larriak jasango ditugu gure gizarteak

16. Nola uste duzu izango dela zure herria edo hiria etorkizunean? Marrazki bat egin.

